

80/77 - V

A.C. Svalgårds Arkiv

Protokol 22

V 80077 THISTED
SVALGÅRD, A.C. TOGFYRER

Thisted Kirke. afskr. til Pastor Juel Torne. 30/11 1741.

- Kirken er anseelig, og tillige gammel, ifald det er samme Bygning
søn har været til i Kong Valdemars Tid og længe før Byen blev Kiøb-
sted. Der er et anseeligt Taarn med Spir paa Kirken, som Kong
Hans skal have ladet bygge og opsatte, de Liefarende til Underret-
ning. Dette Spir var af Olde forfaldt og heldede, da Kong Friderik
IV. i Begyndelsen af dette Seculo bemaadede Byen med sin Nær-
relse, men efter Hans Majestets Befaling blev det 1706. igien sat i
Stand. Paa Kirkens østre Ende er i Muren indsat en Kampsteen
og derpaa udhugget et gammelt Hoved med Knebelbart og en
Løve ved hver Side. Ved Siden af dette Hoved sees en tyk huggen
Steen med et Kors og nogle Rune-Boogstaver omkring, som siges
at være over en Jomfru af Faartoft, som havde bygget noget til
Thisted Kirke. Efter ældre Beretninger, skal der i Kirkens vestre Ende
paa Taarnet have været indmuret en Steen 2 1/2 Alne lang med Run-
neskrift paa, og ligeledes paa Kirkegaarden synden for Kirken ma-
Amtsforvaltersens Have ligget en Rune- Steen, men ingen af dem er
nu at finde. Indvendig er Kirken og anseelig, net og ordentlig ind-
rettet. Der er tvende Hovedgange, og tre Rader Stole, som for den Aar-
siden ere nye bygte og med Perlefarve anstrøgne. Choret er afdeelt
fra Kirken ved et Tralverk, som er firet med Billedhugger- Arbeid.

Danske Atlas 8. 1669.

(i Thisted Folkebibliothek.)

afskrevet d. 3/12 1927

Præstegaarden.

"Sogneprestens Residentz skal fordiim have tilhiort Køpen af Dori-
lüm, men 1579. har Kong Friderik II. givet denne Gaard til en Præst bolig
thi Sognepresten, som da var Mester Jørgen Lauridsen havde beklaget
sig, at han maatte leie Hüs for sine Penge. Formodentlig har det
været denne Gaard i Thisted, som Superintendenten i Vendelbo Stift
Hr. Peder Thomsen og hans Hustru Anne Laurids dotter 1542 boede
i, og af Kong Christian III. fik Liusbrev paa. Om Præstegaardens
Vedligeholdelse har i forrige

Thisted Bys Historie.

Thisted, (gml. Form Tystath, Tüstedt, Tystedt, Tysted o. s. v.); først i det 16 Aarh. træffes Formen Thisted). er en af Landets yngre Høbstæder. Navnet forekommer vistnok første Gang i et Brev af 1367, og Byen kaldes 1374 Sandsby. Den omtales sammen med Høvsør i Østerild Sagn som en Slags Løse og Ladeplads for Omegnen. Dette at der tilligemed ved Byen har ligget et Kapel, og en Bispegaard, Thistedgaard, eller Thisted Bispegaard, (Bispegaardstræde minder endnu om den), hvor Børglum-bispenne undertiden opholdt sig, er Vidnesbyrd om, at Byen dog i Middelalderen har været mere end en almindelig Landsby. Dens Høbstædesprivilegier, som den ifølge Danske Atlas, først skal have faaet af en af de sidste Børglumbisper, (hvilket ogsaa dens Segl synes at tyde paa) bleve bekræftede af Frederik d. I. " for Bispe Stigge Knüppens Skyld, 10 August 1524, hvorved dens Borgere fik samme Rettigheder som Borgere i Viborg. Byen blev ikke nogen betydelig By i den yngre Tid, dertil var

Syladsen paa Limffordien for busverlig; ogsaa store Hedebrænde som 1608 og 1620, og en betydelig Vandflod i Februar 1622, hammede dens Fremvækst. Aar 1627 havde den 1276 Indb. Det 17 Aarh's Høje hængte den som saamange af de jyske Byer, navnlig skulle de svenske have huseret svært i Thisted 1644 og 1658; 1672 havde Byen 1000 Indb; 1769 var den sunket ned til kun at have 815 Indb. Først ved Midten af det 19 Aarh. da den havde faaet en Flavn. (1840). begyndte den at have sig.

En Adelsmand Mattis Hvas af Thisted nævnes 1422.

"Thisted har faaet en Latinskole, der grundtedes 1549, og nedlagdes 1739.

(P. S. Hald Thisted Byes Historie)

(Tryk. Danmark)

Adelskavale 18. Svalgaard 7-2-1916

1608. i Foræret afbrændte en stor Part af Tisted By, hvorved en god Deel af Borgerne mistede deres Huse, Gaarde, med Boskab, og alt hvis (Vund) de havde."

1620. paa St. Bartholomei Nat overgik Tisted atter en uheldelig Hedebrand, hvorved næsten de tre Partes af Byen afbrændte."

"1622. den 17 og 18 Februarii gik en stor Vandflod igiennem Tisted By, hvorom er optegnet, at der var fem Qvarters Vand i Bisgaards Lade, i de andre Huse stod Vandet til Fæmonets Bøg, i Ralingen tre Qvarter Vand over Stuegulvet, og Træboen for Bisgaard meste Parten henflød, hvorved Beboeren fik ubodelig Skade paa Korn og Foder, Helsing og Boskab."

"1631. blev af Magistraten i Thisted gjort den Anstalt, at, efterdi der i Byen om Natte-Tider hørdes stor Usikkerlighed af nogle Grassat-gængere, da skulde de, som lode sig finde paa Tisted Gader om Natten med Huden, Raaben og Skrigen uden for nogens Dør eller Vinduer, sættes paa Raadhuus-Hælen i Bolt og til Vand og Brød i tre Dage og Nætter."

Danske Atlas V. S. 428-30.

(Finder i Folkebibliotheket i Thisted.)

Utskrevet her af A. E. Svalgaard. d. 3 Dec. 1927.

Raadhuset.

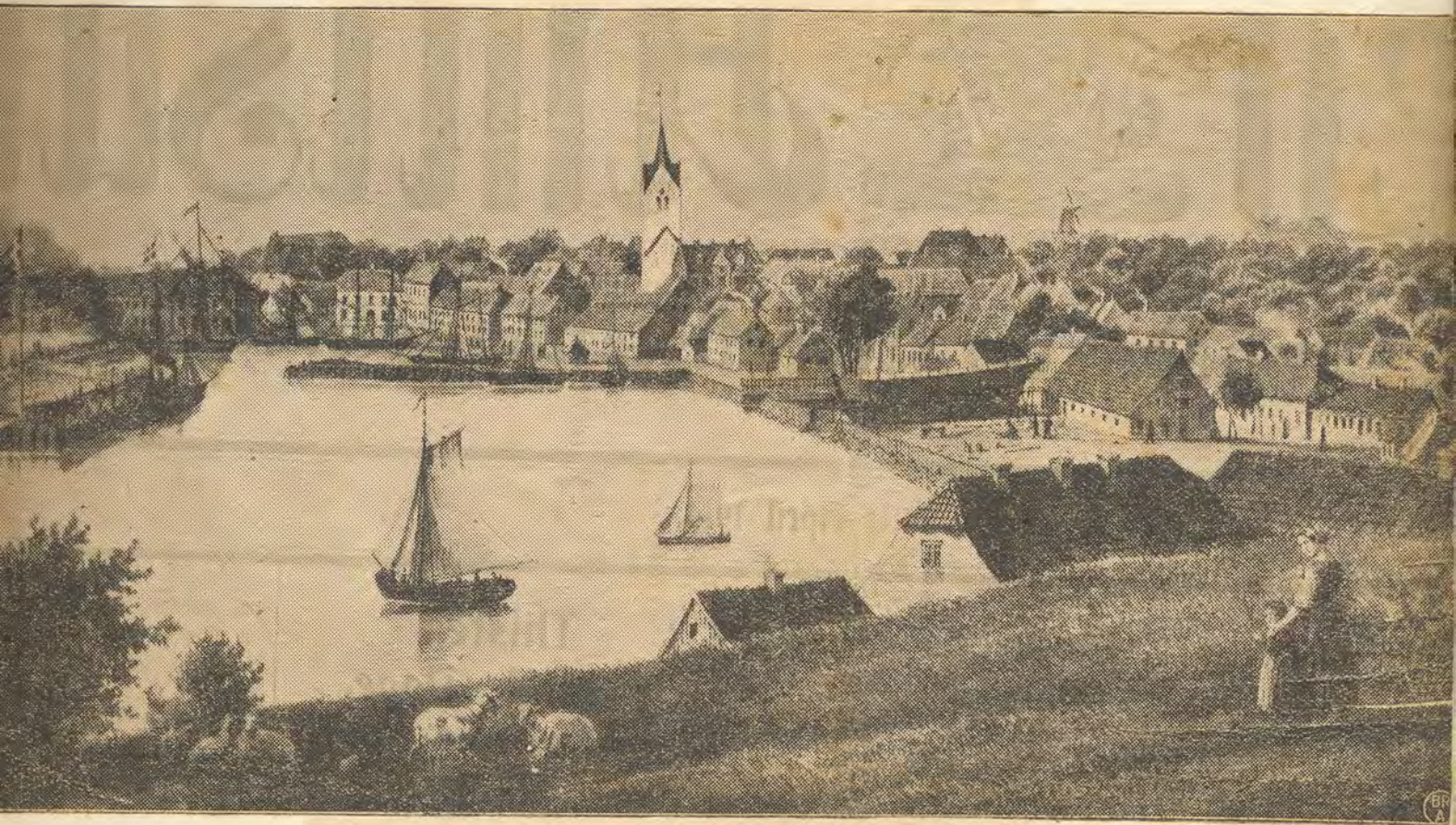

RAADHUSET

THISTED

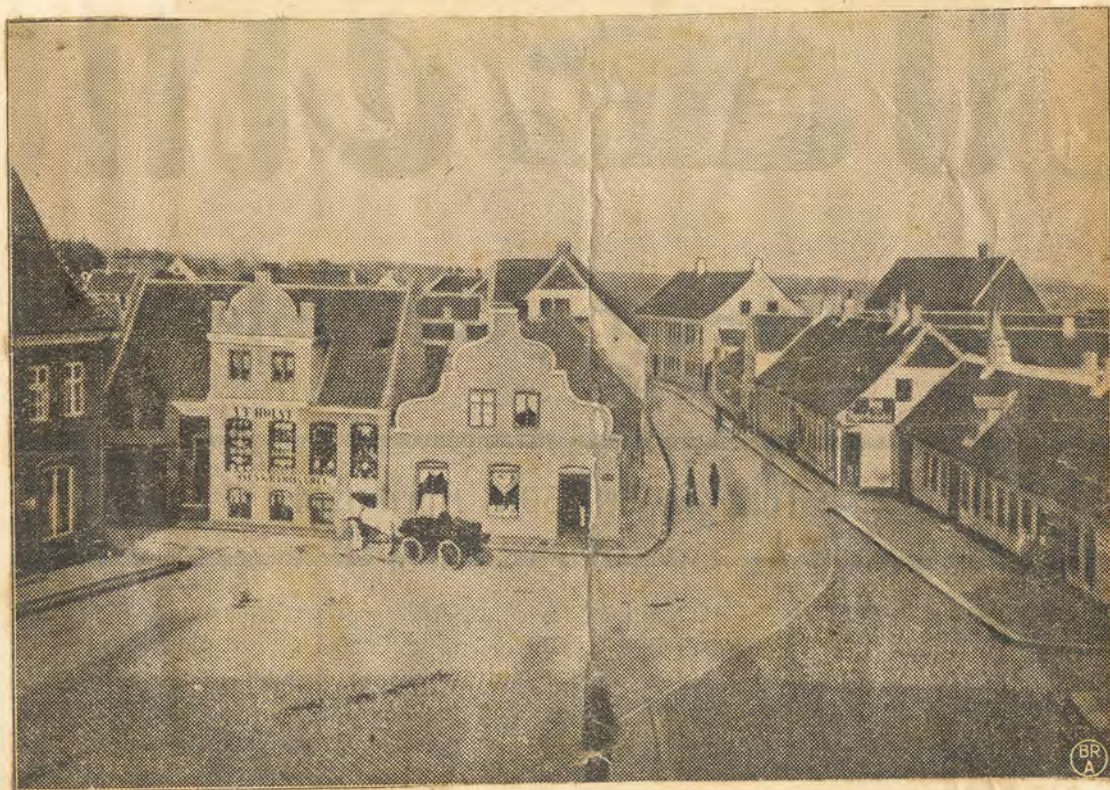
Raad Ting og Rådhuset, ved Store Torv, er opført 1853, af røde Mursten.
 Et tidligere Raadhus, skal have været et gammelt Gildeshus.
 (Det laa "sønden af til Kirkegaarden,") som Kong Christian den 3. 1546.
 skænkede Byen tillige med et Kapel, der laa vest for Thisted, (Kappelsten.)
 (Fjendemynterne saas endnu 1769,) og hvis Materiale skulde anvendes til
 Raadhusets Fjendemyntelse. Omtrænt 1800 bortfjernedes de sidste synlige
 Rester af dette Byens (i gammel Tid afholdtes et Marked, der endnu
 har Navn af Kappelsten Marked.) (Se Thisted By's Historie) (Prof. Vammark).

Kidskræft af S. Svendsen 7-2-1916

Tilsted fra Tiden omkring 1860.

Thisted.

Store Torv, og Storegade. Fra omkring 1860.

Ovenstaaende Billede er en Gengivelse af Maleren Røbbys Radering: Borger-
væbningen i Thisted. Som det fremgaar af Paaskriften "Erindring fra den
20 juni 1830" er Billedet fra det nævnte Aar.

(Thisted Amts Avis 1914.)

Afskrevet af A. S. Vølgaard
Torsdag d. 31 Aug. 1916.

rjøl.
ca.
25—2
ca. 2
00 60 20

Thisted set fra Østerbakken

Mars 1912-13

- I dette samme Aar haver og noget mærkeligt tildraget sig i Tisted i Tye. Idet adskillige Personer haver havt nogen sælsom Skik paa sig, ligesom de skulde være besatte, hvorfor de og bleve ansete af mange, især af Sognepræsten ibid. Mag. Oluff Biörn som derover kom i stor Forbød og Ulejlighed. Thi det blev saaledes udtolket, ligesom bemeldte Personer efter forn. Mag. Oluff Biörns Tilskyndelse, skulde have gjort sig selv den Svaghed eller Indbildning, og imidlertid robe adskillige fornemme Personer, saa som de, der med Tholdoms Kunst skulde have tilføjet dem dette Onde. Især have Bispen i Aalborg, Mag. Jens Birkerød, taget sig den Sag heftig an, og været Præsten imod. Omsider er det kommen saavidt at Kongen beordrede alle Landsdommerne her i Nørre-Jylland (som den Tid vare fem) at forhøre den Sag og kiende deri. Saa en egen Kongl. Fisehal ankommen fra København, som skulde tale i den Sag, og og agere mod Præsten og de formeente Besatte.

Alseisen og Farstrup's Dagbog 1813

„In Majo i dette Aar 1697, blev dømt saaledes i den Besættelses-Handel af Tisted i Tye: At Maren Spillemands og Flere skulle miste deres Hals, og hendes Hoved sættes paa en Stage. En anden Kvinde (uden Tvivl en Husmand), som var død i Rengset, skulde uden christelige Ceremonier begraves. Poul Rytter en Studiosus vare relegeret ^(til evige Tiden) in perpetuum og forviist Aalborg Stift. Oluf Langgaards Boeslod vare forbrudt han selv gaar i jern paa Bræmholm hans Livstid; hans Datter Kirsten at opføres i Aalborg af hendes Midrene. Arv. Denne Dom er afsagt af Christopher Bartholin og Hans Lange, Landsdommere. Mag. Oluff Biörn skulle miste Kald, Embede og præstelig Habit, staae aabnbare Skrifte i Tisted Kirke, vare Jyllands Province forviist og hans Gods konfiskeret. Denne Dom afsagde D. Joh. Braem, Bispe i Aarhus: C. Bartholin, H. Lange, Mag. Ped. Reenberg.

Samme.

„Mag. Oluf Biörns Sag om den Tholdoms eller Besættelses Handel af Tisted i Tye, hvorom er meldet tilforn Anno 1696, 97, som Benge havde penderet i højste Ret, er kommen til Endelighed i dette Aar den 20. Feb., og er Sentensen strax in Martio bleven kundbar her i Egnen. See videre sidst ved dette samme 1698 Aar.

Samme.

Højeste Rets Sentenz i di den Besættelses og Tholdoms Sag af Tisted i Tye d. 26 Febr 1698. Maren Spillemands, som 3 Gange frivilligen og utvungen har bekjendt, at hun styrket ved Satans onde Tilskyndelse, haver övet i denne formeente Besættelses Handel den hende overbeviiste Ugudelighed og Galskab, bör sig selv til velfortient Straf, og andre ligesindede til Afstye, stryges til Haget, og siden indsættes i Forvaring til Arbejde hendes Livs Tid. Og bör Peder Andersen af Tisted, som haver bragt hende fra hendes velvillige Bekjendelse, at udstaae Kirkens Disciplin. Anne Jakobs Datter, som foruden tvende Gange begangen Lösagtighed, haver i lige Maade övet adskillig Ugudelighed, og udsagt skiendige og usømmelige Ting, bör at stryges til Haget, og siden indsættes til Forvaring til Arbejde hendes Livs Tid. Karen Spillemands, Anne Krogsgaard og Maren Taftum, bör til Arbejde i Spindehuset eller andensteds efter Kongl. egen allernaadigst Anordning at indsættes. Med Karen Hans Datter, Anne Dal, Anne Peders Datter Jens Bondes Hustru, forbliver det efter Commissariernes Kiendelse. Inger Püsmans Liig, som endnu ubegravet henstaar, bör med christelige Ceremonier og jords Paakjæstelse af Præsten, henbæres om Aftenen til sit Lejersted. Og bör Jens Rümmand, Hörer i Aalborg Skole, som med Hüg og Slag voldeligen haver overfaldet hende i di hendes Barselseng og egen Frelse, at betale sine Voldsböder samt 50 Rd. i Processens Omkostning til hendes Husbonde, som er blevet hindret af Biskopen at udføre sin Sag til Tingge imod hannem, og derforuden bör han at have sin Hörer. Plads i Aalborg Skole forbrudt. Anne og Giertrud Anders Dötre bör for Commissariernes Kiendelse (at udstaae Kirkens Disciplin) aldeles fri at være. Barnet Kirsten Langgaard bör herefter, under god og forsvarlig Tilsyn samt christelig Opbyggelse forblive hos hendes Master Maren Lauritz Datter paa Övergaard, og af den hende tilfaldne Midrene Arv underholdes, og ikke tilstedes uden Kongl. egen allernaadigst Tilladelse at være under hendes Fæders, Oluf Langgaards Opsigt og Varetægt. Poul Rytter bör efter Commissariernes Kiendelse være in perpetuum relegeret fra Universitetet, og have sine geistlige Privilegier forbrudt, og under højeste Straf ikke ladet sig finde i

Aalborg Stift. Saa bør og Christian Friderich Mavors og Charlotta Amalia Mavors at
entholde sig fra Aalborg Stift under højeste Straf, og han desforuden at være re-
legeret fra Universitetet paa eet Aars Tid. Lorenz Meintz, bør for sin usømmelige
Procedur og anden utilbørlig Adfærd, at gjøre Biskopen Mag. Jens Birkerød og
Provsten Mag. Peder Reenberg en offentlig Afbøgt i egen Person paa det første Lande-
mode i di Stiftet, samt betale for sine Skieldssord 4 Rd. til Vor Frelzers Kirke.
Commissariernes haarde og ugrundede Dom bør ej at komme Oluf Langgaard til Præjudice paa
hans Person og Boeslod i nogen Maade: men han alene for sin Uvillighed med sit Barns Med-
førsel til Aalborg efter Øvrighedens Begiering at betale Kongens Faldsmaal efter Loven, som
for 3 Gange bedrager sig 40 $\frac{1}{2}$ Rd. Og som hans Midler og Formue ere hannem fravend-
te og auctionerede bleve, førend endelig Dom i di Hovedsagen til højeste Ret var
gangen, eller han selv kunde have Tid, til at faae Commissariernes Dom beskre-
ven til videre Appel, da bør samme auctionerede Midlers Værd hannem ved Asses-
sor Rosenvinge, som dennem ved Bæfagden i Tisted haver ladet auctionere
igen restituieres saaledes, som Oluf Langgaard dennem ved højeste Saligheds Eed,
kan æstimerer. Mag. Oluf Biörn, som i di mange Maader har forgrebet sig imod Hans
Kongl. Majest. højpriselige Regiering, samt allernaadigste Lov og Ritual, og ikke forholdt
sig i denne formeente Besættelses Handel som en retsindig Præstemands Eed og Em-
bede vel egner og anstaaer, bør andre til Exempel, og sig selv til velfortjent Straf, ha-
ve sit Kald og Præstelige Embede forbrudt, samt hans Boeslod og Naadsens Aar at
være Kongen hiemfalden. Og bør han derforuden at afføres den Habit og Dragt, som
Embedet sommer, og indsættes i di evigt Fængsel paa det Sted, som H. K. Majestæt
allernaadigst behager at forordne. Biskopen i di Aalborg, Mag. Jens Birkerød, som i di
al denne Handel ikke haver brugt den Forsigtighed og Tilsyn, som hans Embede i di
Krevende, og uden allerunderdanigst Forespørgsel et og andet foretaget, samt uden
Lov og Dom forholdt adskillige Personer fra Alterens Sakramente, bør at betale til
Vor Frelzers Kirke 1000 Rd. Og Justits Raad Bartholin, der i di Stiftamtmand-
ens Sted haver tillige med Biskopen tilladt, uden sær allernaadigst Kongl. Dis-
pensation at sammenkalde et extraordinair Landemode over Mag. Oluf Biörn,
at betale iligemaade til Vor Frelzers Kirke 50 Rd. Amtmanden Jørgen Steen Due, som i di
den begierte Forfølgning over de formeente og paarøble Troldkvinder, samt i di den
Handel med Oluf Langgaard i Tisted, ikke forholdt sig saa lovlig som hans Embede
i di fordrede, bør iligemaade at betale til Vor Frelzers Kirke 50 Rd. Amtsforvalter
Jens Hansen 20 Rd., og hans Fuldmægtig Jens Christensen Rodsted for sin usømme-
lige Procedur og Rettergang 50 Rd. Hvis i di denne Sag er passeret adskillige
godt Folk til Præjudice paa deres gode Navn og Rygte, saavel som alt hvad denne
formeente Besættelses Handel angaaende i di Tingsbøgerne og Raadstue. Protocoller
er indført, bør aldeles der i di annulleres og udslettes, og denne højeste Rets Doms Slut-
ning der igen til alles Efterretning at indføres.

Dette er en Copie af den Sententz, som strax in Martio 1698 er sendt til adskillige for-
nemme Folk her i Landet fra deres Correspondenter i Kiøbenhavn. Nu følger Copie
af den Copie, som fra Justitz Secretairen blev sendt til Bartholin, desligeste Copie
af Kongens Brev.

C 5. Vor Bevaagenhed tilførn. Vi tilskikke Dig herhos et Udtog af Vores højeste Rets
Doms Slutning i di den Sag, angaaende det formeente Besættelses eller Troldoms Verck

fra Tisted, hvis Indhold du selv deraf udførligen kan se og fornemme. Og er Vores aller
naadigste Villie og Befaling at du strax derefter den Anstalt gjør at alt, hvis herudi Lands-
tings og andre Tingsbögen eller Raadstue-Protocollerne enten paa Landet eller Købstæ-
derne i Aalborg Stift kan være indført den formeente Besættelses Handel angaaende
eller og Godtfolk til Præjudice paa deres gode Navn og Rygte, skal uden videre Ophold
derudi saaledes udslettes, at det ej kan være læseligt. Og bemeldte Extract af Vores høi-
este Rets Doms Slutning der igen til alles Efterretning indføres. Dermed skeer Vor Vil-
lie, befalendes Dig Gud. Givet paa Vort Slot Kiøbenhavn d 26 Febr Mo. 1698. Under Vor
Kongl. Haand og Signete. Christian. Uden paa Brevet stod saaledes skrevet:

Os Elskelig, Velædle og Velbyrdig Christopher Bartholin til Kaas Vores Justitz og Cam-
celli Raad, saa og Landsdommer i Vort Land Nørre Jylland.

Extract af høieste Rets Sentens udi den Sag imellem Assessor Mathias Rosenvinge
i General Fiskals Sted paa den eene; og en Deel interresserede i det saa kaldede
formeente Tistedske Besættelses og Trøldoms Værk paa den anden Side, som den
26 Febr. 1698 er afsagt.

Maren Spillemands, som 3 Gange frivilligen og uivungen har bekiendt at hun,
styrket ved Satans Tilskyndelse haver övet i denne formeente Besættelses Handel den
hende overbeviste Ugudelighed og Galskab bör sig selv til velfortient Straf og andre
ligesindede til Afsky stryges til Kaget, og siden indsettes i Forvaring til Arbejde
hendes Livstid. Og bör Peder Andersen af Tisted, som haver bragt hende fra hendes
sorrige velvillig giorte Bekiendelse at udstaae Kirkens Dieplin. Anne Jacobs Datter
som foruden tvende Gange begaaen lösaftighed, haver iligemaade övet adskillig
Ugudelighed, og udsagt skændige og usømmelige Ting, bör stryges til Kaget, og si-
den indsettes i Forvaring til Arbejde hendes Livstid. Karen Spillemands, Anne Krogs-
gaard og Karen Tøftum bör til Arbejde udi Spindehuset eller andensteds efter Kongl. aller-
naadigst egen Anordning indsettes. Med Maren Hansdatter, Anne Dal, Anne Peders datter,
Jens Bondes Hustru forbliver det efter Commissariernes Kiendelse. Inger Pusmanns
Liig, som endnu ubegravet henstaar bör med christelige Ceremonier og Jords Paa-
kastelse af Præsten henbares om Aftenen til sit Leiersted. Og bör Jens Rümmand, Hörer i Aalborg
Skole som med Hüg og Slag voldeligen haver overfaldet hende udi hendes Barselseng og egen
Frelse, betale sine Voldsböden samt 50 Rdlr. udi Processens Omkostning til hendes Husbonde
som er blevet hindret af Biskopen at udføre sin Sag til Ting, imod hannem, og derforuden
bör han have sin Hörer Plads i Aalborg Skole forbrudt. Anne og Giertrud Anders Døtre bör
for Commissariernes Kiendelse (at udstaae Kirkens Dieplin) aldeles frie at være. Barnet
Kirsten Langgaard bör herefter, under god og forsvarlig Tilsyn, samt christelig Optugtelse
forblive hos hendes Muster Maren Laurits Datter paa Övergaard, og af den hende tilfaldne
Mödrene Arv underholdes, og ikke tilstedes uden Kongl. egen ätternaadigst Tilladelse
at være under hendes Faders Oluf Langgaards Opsyn og Varetagt. Poul Rytter bör ef-
ter Commissariernes Kiendelse være in perpetuum relegeret fra Universitetet, og
have sine geistlige Privilegier forbrudte, og under høieste Straf ikke ladet sig
finde i Aalborg Stift. Saa bör og Christian Friderich Mavors og Charlotta Amalia
Mavors at entholde sig fra Aalborg Stift under høieste Straf, og han derforuden at
være relegeret fra Universitetet paa et Aars Tid. Lorentz Meintz bör for sin usomme.

Lige Procedure og anden utilbørlig Adfærd, at gjøre Biskopen Mag. Jens Birkerød, og Provsten Mag. Peder Reenberg en offentlig Affigt i egen Person paa det første Landemøde udi Stiftet, samt betale for sine Shieldsord 4 Rd. til vor Frelsers Kirke. Commissariernes haarde og ugrundede Dom bør ej at komme Oluf Langgaard til Prajudice paa hans Person og Boeslod i nogen Maade: men han alene for sin Uvillighed med sit Barns Udførsel til Halborg efter Øvrighedens Begiering at betale Kongens Foldsmaal efter Loven, som for 3 de Gange bedrager sig 40½ Rd. Og som hans Midler og Formue ere bleven hannem fravendte og auctionerede, førend endelig Dom udi Hovedsagen til højeste Ret var gangen, eller han selv kunde have Tid til at kunne faae Commissariernes Dom beskrevet til videre Appel, da bør samme auctionerede Midlers Værd hannem igien restituieres saaledes, som Oluf Langgaard ved højeste Saligheds Eed kan dennem æstimere. (NB. her er udeløst at Restitutionen skulde skee af Assessor Rosenvinge som den forrige Copie melder, med mindre det er en Forseelse af den, som denne sidste Copie haver udskrevet.) Mag. Oluf Biörn, som udi mange Maader haver forgrebet sig imod Hans Kongl. Majest. højpriselige Regiering, samt allernaadigste Lov og Ritual, og ikke forholdet sig i denne formeente Besættelses Handel, som en retsindig Præstemand's Eed og Embede velegner og anstaaer bør, andre til Exempel og sig selv til vel fortjent Straf, have sit Kald og Præste Embede forbrudt, samt hans Boeslod og Naadvens Rar være Kongen hjemfaldene. Og bør han derforuden afføres den Habit og Dragt, som Embedet summer, og indsættes udi evigt Fængsel paa det Sted, som Hans Kongl. Majestat allernaadigst behager. Hvis ellers udi denne Sag er passeret adskillige Godtfolk til Prajudice paa deres gode Navn og Rygte, saavel alt hvad denne formeente Besættelses Handel angaaende udi Tingbøgerne og Raadstue Protocollerne er indført, bør aldeles derudi annulleres og udslettes, og denne højeste Rets Doms Slutning derigen, til alles Efterretning at indføres. Øvenskrevne at være rigtig Copie efter Originalen, kosterer Kongl. Majest. Justitz Secretair. Cancelliet d 26 Febr 1698 B Seehman.

Om denne Besættelses Handel maae dette agtes: At her gik et Spørgement i Landet, hvorledes Mag. Oluf Biörn skulde have beileet til Borgemester Envald Nielsens Stjødatter i Tisted og faaet Nej. Og derfor til at havne den spot, skulde have opvakt disse mange Personer til at gjøre ellersige sig besatte, og beskyldte Pigens Moder, som Envald Nielsens Hustru, navn. Anne Sjø, derfor. Hvorfor og Sagen er gaaet hannem nu om Siden saa aldeles og hart under Øjen. Han er siden forsendt til Barringholm.

Endelig og til Beslutning er dette og ikke uværdigt at observere: at nu i dette Seculo og i disse Tider findes mange ej aleneste iblandt Statister men endog iblandt andre og studerede Folk Geistlige og Verdslige som statuere at der er ingen Troldoms Kunst, Troldfolk, Iegemlig Besættelse, ja Diavel eller Helvede til. Andre gjøre det grovere og sige, at han (Christus) curerede ikkun naturlige Sygdomme, naar der staar (i det Ny Testamente) at han uddrev Dievle. Nogle sige, at det er intet andet end Indbildninger, Tungsindighed og melancolisk Blod og mere saadant som ikke her kan opregnes. Og endog de ere ikke alle lige grove i deres Ord og Tale saa tror jeg dog som en fattig simpel Idiot at deres Mening saa mange som

Ved Vixø ligger en gammel Kongsgaard Viig, den formodentlig har faaet Navn deraf, at den ligger ved en indre viig, den 2de Voldum Sø, straks indenfor den østre Münding strakte sig ind imod Nordvest bag Harbo Stette, hvor endnu en Dam viser dens Dyb. Det er formodentlig først ved den store almindelige Sandflugt i 1625, at de nævnte Mündinger ganske ere tilstoppede. Gaarden Viig, hvortil der hørte meget Gods blev af Frederik den Første 1525 bortfortenet til Niels Kjeldsen Juul. Gaarden er naturligvis ødelagt ved sandflugt, rimeligvis 1625.

L. Both, hist top Beskr af Danmark .1872

- „Nordentoft er et gammelt Herresæde, den boede Hr. ^{Ebbe} Skammelsen, som ^{3 Nov 1918} Kæmpesværdene omkale Jorden, han dræbte baade sin Fæstemø og sin Broder, der havde ægtet hinanden, medens Ebbe var paa ledningstog. (Samme.)
- „Sperringgaard og Næstrupgaard have været gamle Herresæder. (Samme)
- „Djønsgaard var oprindeligt et adeligt Herresæde, som ¹³⁷³ blev pantsat til Valdemar Atterdag for 16 Mark lødigt Sølv (Samme.)
- „Koustrup som i det 15 og i Beg af det 16 Aarh. var i Familiens Munks Besiddelse, blev i 1746 en fri og komplet Hovedgaard, og af Major Poul Krügerberg, joenet med Tondrup hin Side Søen. Den havde 447 1/2 Td Høe Bøndergods, som nu er bortsolgt. (Afskr. til Højesteret Tøllbøll. (Samme.)

Torp Voldsted. En firsidet Plads omgivet af indtil 10-11 Fod høje Volde og udenom Grave. (den vestligste er nu forsvunden). vises endnu ved Torp af en stylt Bakkestøt; der ses Spor af at Gaarden har bestaaet af 3 Fløje. Omkring midt paa Voldstedet ses Rester af en Brønd. Nu for Voldstedet ses Spor af gamle Bygninger. Fra "Danmark" Hekkest af A. B. Valgaard Mandag d. 28. Maj 1916

- Nørstorpgaard var indtil for ikke mange Aar siden en Hovedgaard. Det er en gammel fri Sædegaard, den i den ældre Matrikel stod for 47 1/2 Td. Hovedgaardstaxt og havde 229 1/2 Td. Høe Bøndergods og 40 Td. Tiende. I 1453 ejedes den af Mikkel Due, og i det syttende Aarhundrede af Familien Juul. Efter Skelstenen ligger Hovedbygningen, den bestod af 2 eenetages Huse, i Ræe Sogn, og kun Ladebygningen i Hansted Sogn, hvorfor Gaarden opførtes under den Sogn.

L. Both, hist top Beskrivelse af Danmark 1872

Afskr. af A. B. Valgaard Tors d. 31. Okt 1918

Hillerslevhus, var tidligere et Slot der 1406 og 1408 tillige
med Ørum Slot forlevedes af Dronning Margrethe, til
Niels Strangesen; 1423 var Hr. Henrik Antdensen gyldenstierne
Hovedsmand paa denne Borg, der sagtens er ødelagt under
de følgende Bondeoprør. (1448). Stedet hvor den har staaet,
paavises endnu tæt ved Hillerslev i et Voldsted, "Hore Vold"
eller Margrethevold. Det bestaar af en større og en mindre
Banke, adskilt ved, og omgivet af sidt Engdrag. (Tryk. Danmarks-)
(+?) Efteraaret 1915 begyndte Gyren P. Mikkelsen Hillerslev, at hore
kort af Voldstedet, til Oplysning i et ved Siden af beliggende
Skid. Efter forskellige Mands Udtalelser fandtes der en Mængde
Ben! efter Henstilling af Lærk Rald Thisted, blev Bortkørselen
standstillet indtil en sagkyndig kunde komme tilstede. *) A. E. Holgaard 8-2-16
Tryk. Danmark.

Paa en Bakke ved Hillerslev ses Spor af en Borg, der kaldtes Hillerslevhus, og som formodentlig har
givet Byen, og derefter hele Herredet Navn. Den tilhørte i sin Tid Niels Strangesen, men blev tilkøbt Kronen
af Dronning Margrethe. Den er form ødelagt i Bondeoprørene.

Hovedgaarden Sogaard skal tidligere have været en fast Borg, den laa paa en Banke ved Siøen mere mod Vest, hvor man ser Rester af dens Tømt, og det er maaske den, den nævnes under Navnet Søborg i et Dokument af 1418, og som i Bondeoprøret 1441 skal være bleven plyndret og nedbrændt. Senere maa den saa være bleven opbygget igen og kaldet Sogaard. Den tilhørte 1519 under dets Ældste Navn Erik Spend. Dens udbrændte Tilliggende tilligemed dens Bondengods, den især skal have været belligende Nordvestpaa, blev senere ødelagt ved Sandflugt, hvorved Gaarden blev en ukomplet Sædegaard, der omsiden da den ene Lødd blev solgt fra efter den anden, svandt ind til at blive en almindelig Bondegård, med ganske simple Bygninger og beboet af Bønder dog uden at man gav Afkald paa dens gamle Rettigheder. 7 Aaret 1805 blev den igen sammenkøbt en Del Jorden til den, hvorefter den atter fremtraadte som en Herregaard.

Danmark: hist. top. Beskrivelse af L. Both 1872

Sogaard 1921.

Nedergaard var tidligere en Hovedgaard, der 1490 ydes af Ty og Lasse Bild og, som det synes 1568, af Eyer Lykke. Toran Alster i Kaastrup Kirke, en Ligesten over Anders Pedersen, Eyer af Nedergaard, død 1665.

Portegaard ydes 1491 af Borgebiskopen. (Tryk. Danmark) Kildebrev af S. Portegaard 8-2-1916

Mølle var 1406 ^{en Gaard} der havde tilhørt Gevort Berlin, hvis Svigersøn Magnus Villadsen da solgte den til Dronning Margrethe, 1436 nævnes Bordsgaard i Pennels. I Hov laa foruden en større Gaard, Hovgaard, der 1504 tilhørte Jørgen Nielsen, men siden af Thomas Roed blev afhandlet til Økloster.

Hov (Ho) Sogn, mulig det samme som Pennels Sogn, mulig et særskilt Sogn, nævnes 1471 og 1486. (Tryk. Danmark). Afskrift 8-2-1916 af S. Valgaard

Nedergaard i Kaastrup har tidligere været en Herregaard der i det 17de Aarh. tilhørte Rødmund i Thisted Anders Pedersen. L. Both, Danmark. 1872.

Kaae ligger ved den tilstoppede og udtørrede Fjord, der har omgivet Kaaestholmen og maaske i sin Tid været et Landingssted (Kaae). Ved Kaae har været en oldgammel Vandmølle, der laa Nord for Byen. L. Both. "Danmark" 1872. A.E.S. 14/II 1927

Ullerupgaard med grundelig Vollerupgaard og tilhørte 1458. -
 Niels Palleisen Kier, der 1459 solgte sin Gaard „Oppogruind“ i Hennels
 Sogn til Dürholm Kloster. Ullerupgaard tilfaldt derefter hans Søn
 Henning Kier, 1511, hvis Enke Karen Eriksdatter Lövenbalk, ogsaa
 ejede Gaarden. Deres eneste Søn druknede i Skern Sø.
 1543 ejedes Ullerupgaard af en vis Thomas Madsen, og 1580 af
 Christen Basse. En følgende Ejer var Hans Dyre, død 1655, med
 hvis Datter Karen Dyre, Niels Krusefeldt tilgiftede sig Gaarden.
 Deres Datter Anne Krusefeldt, Claus Pors' Efterlevnede, fik 1668 af
 sin Moder Skøde paa Ullerupgaard, (128 Jd Høst), som hun endnu
 ejede 1674. Deres Sønner Claus Herluf og Hans Axel Pors, trattedes
 om Gaarden, som de delte i Nørre og Sønder Ullerupgaard.
 I den første (22 Jd Høst), fik Enevold Berregaard m.fl. 1681
 Indførsel for 893 Rd., og H. Pors skyldte dem, og Berregaard solgte

(Ullerup omtales 1493. Den har blandt andre tilhørt Adelsfamilierne Daa og
 Dyre.) L. Both. „Danmark“ 1872. A. L. P. 14/11 1927.

1713 halve Ullerupgaard (32 og 127 Td. Høst), for 6508 Rd. til
 Mair König Lalius, † 1732. Hvis Enke Anne Elisabeth Høfgaard
 1733 agtede Kapt. Thomas Thomsen † 1749. Enken døde 1755, hvor-
 efter N. Ullerupgaard, med Tiender og Gods, ifl. Testamente, kom
 til hans Broder Fjortitsraad Jørgen Thomsen, af hvis Fallitbo
 Lars Toft til P. Ullerupgaard 1756, købte N. Ullerupgaard for
 14,498 Rd. P. Ullerupgaard ydes 1694 af Chr. Mortensen Lalius,
 1701 af Enken Kirsten Lauridsdatter, 1733 af Sønnen Hanecliraad
 Morten Lalius, hvis Opbrudsbo 1740 solgte P. U. for 10,500 Rd.,
 til Lars Andersen Hvid, senere Kommerceraad, som for 1750 solgte
 den til Lars Toft, der 1756 atter samlede Ullerup. † 1773. Efter Enkens
 Død 1774, kom U. til Hanecliraad Nic Toft, der 1801 bortsolgte en
 stor Del af Bøndergodset, og 1802 solgte U. (66-108- og 482 Td. Høst)
 for 110,000 Rd. til Fjortitsr. Poul Mørkisen til Høsting. Senere har
 den været ydet af Familien Wad, fra hvilken den ved Auktion 1838
 købtes for 18,500 Rd. af Hagensen, i hvis Families Eje den endnu er.
 Nuværende Ejer er P. Hagensens Søn N. Hagensen. - Hovedbygningen
 opført i det 19. Aarh. er i et Stakværk, med Høst til begge Sider,
 og takkede Gavl. (Trap. Danmark) Nedskrevet af A. Svalgaard 8-2-1916

Ejeren af J. Ullerupgaard Prop. Knudsen, har i disse Dage solgt
 Gaarden til Thylands Udstykningsforening, for 180,000 Th. Høst 18½ Td.,
 234 Td. Bøgsøland. A. Svalgaard afkøbt, Søndag d. 27 Aug. 1916

" 1660 d. 19 Maj, om Morgenen Al halv fem, døde paa Ullerupgaard i Thy, Velgørende Claus Pors. Han
 var den gamle og velbekendte Claus Pors (som har ladet en Bøge indgaa, kaldet Lærnes
 Kompas), og er det mærkeligt, at samme hans Foder var ogsaa død d. 29 Maj, dog for 43 Aar
 siden. (Efter Birkeneds Tagebog) (Uddrag ved C. Melbech). Afkøbt af A. Svalgaard d. 2 Sept. 1916

Klastrup (Klausting), var 1440 en Hovedgaard (dengang beliggende i
 Hørdumaaal Sogn) som Mette Jensestatter, Hs. Lyden Kæbels Enke
 gav til Dirscholms Kloster.

Vestegaard i Østerild ydes 1596 af Jomfru Karen Hylde datter
 Arabe fra Kæbel. (Trap. Danmark) Nedskrevet af A. Svalgaard
 8-2-1916

Momtoft ejedes 1662 af Fri Hæren Dyr. 1681, blev den (12 Td. Hærte),
og lidt Gods af Hans Axel Pors, pantsat for 692 Rd. til Dr. Sam. Foss.
og 1691 solgt til Amtsforsvalter Jens Hansen i Thisted, der 1698
transporterede den til Peder Thomsen. 1710 blev den ved Auktion
solgt til Simon Lind, som 1712 solgte den til Hr. Poul Olsen
Drasbech i Hlitmøller, † 1721, der 1717 overdrog den til sin Svigersøn
Anders Nielsen Raarn † 1727, hvis Enke Helle Poulsdatter 1728
agtede Mikkel Sørensen † 1743, som 1742 solgte Momtoft (10 Td. H.)
for 1200 Rd. til Poul Jensen Tøfting † 1753. 1751 var Momtoft
atter en Bondegård under Ullerupgaard, men 1802 blev den
af Jæstetse Poul Marcussen solgt til Hænselinaad Nic. Tøft for
28,750 Rd. Derefter har den været ejt af Mungård Bruinholt
Ripsgaard, og fra 1868 af den nuv. Ejer F. Juul Poulsen, der
købte den for 50,000 Rd. - Hovedet er opført 1800 (Trap. Danmark.)

Rølbjerggaard tilhørte 1405 Hr. Christiern Nilsen, der førte Viirankke - Munkernes Vaalse, 1460 hans Søn Hr. Niels Christiernsen og 1487 dennes Søn, Niels Nielsen; senere tilhørte den Kjeld Kralbe til Nibel, hvis Datter Helwig ejede Gaarden 1595 og 1624 Efter hendes Død kom den til hendes Broderdatter Anne Kralbe, gift med Gunde Lange, og derefter til disses Sønner, Hans, Kjeld, Niels, og Lukas Lange, hvilken sidste ejede Rølbjerggaard 1668. Dog havde Fri Dorte Daa, alt 1666 faaet Indførsel i Rølbjerggaard og Gods, (38 og 71 Ed. Hantke) for 4400 Rd., som deres Fader var hendes afg. Aftigefælle Gregers Kralbe skyldig. Dennes Svigersøn Halger Trolle solgte den 1679 til Pörrin Jensen men dog skrev ovennævnte Niels Lange sig endnu 1681 til Rølbjerggaard. 1698 ejedes den af Enevold Berregaard, senere Justitsraad og Borgmester i Tristed († 1731) han fik

1726, da han blev adlet, Hålbysgaard, med Tiender og Gods, gættet
til et Stamhus. Han efterfulgtes af Sønnen Konferensraad
Ehr Berregaard til Borreby († 1750) der 1741 henlagde Usløsgaard
under Stamhuset, dennes Søn, Justitiarius i Højesteret,
Geheimkonferensraad Villum Berregaard, † 1769, dennes
Søn Kammerherre Fr Berregaard, † 1805, som 1797 fik Lov til
at sælge Stamhuset, og substituere det med en Fideikom-
miskapital. Dets gamle Høstkorntilliggende var 780 Td Høst;
1777 taksredes Hålbysgaard til 34 Bøndergodset 382, Tiender
154, Møllerskyld 15. 1804 blev Hålbysgaard med Tiender og
Gods af Berregaard, solgt til hans forrige Forvalter,
Ehr Overgaard † 1807. Derefter ejedes den af Birkedommer
Vorlemann og Schöna. 1833 blev Hålbysgaard købt af -
Hans Schöna til Skildgaard; senere Ejere have været Lange
og A. Karll, hvilken sidste købte den 1855 for 90,000 Rd.
og efter solgte den 1875 for 210,000 Fr, til Herredskøldmagtig
H R Andersen † 1894. (Hvis Enke nu ejer den, † 1913).

Den hvide, 70 Al. lange, to Stokværk høje, grundmurede Hoved-
bygning, med Granittrappe og til Belitagen, er opført ved
Midten af 18 Aersh af Villum Berregaard; i den store Havesal
findes 2 Marmorkaminer med Lignelsstore oliemalede Portrætter
af Borgmester Enverold Berregaard og Hustru Anne Søn;
desuden findes i andre Værelser Silketæpper, fra omkring 1750,
Løftmalerier af fransk Skole. m.m. (Inap, Danmark).

(+ Gaarden ejes nu af Arvingerne efter Enkefri Andersen, ble,
Lage Høst Hadsund, Overretssagfører Andersen København.
November Maaned 1915 solgt til "Thylands Udstykningsforening"
for 220,000 Kr. 26 Td Høst, EjendomsSkyld 156,500 Kr.
Udstykningen tilendebrogtes i Løbet af Januar Mnd 1916, og det

første nye hus er påbegyndt i slutten af 1815. Indvi-
en af Bygningerne er ligeledes i Gang, ligesom man har
begyndt Anlægget af en Vej fra Gaarden og til Østerild St.
Det første Hus ligger ved Foden af det høje Byg sydvest
for Gaarden. +)

Nedskrevet 13/2 1916 A.L. Selgaard

Vesløgsgaard.

Vesløgsgaard er en gammel adelig Sædegaard, 1348 nævnes
 Mogens Nielsen (Glab) de Westlösen, 1393 Nicolai's Glab de H.
 1446 Mogens Glab af Veslög, med hvis Datter Hæren, Morten Krabbes
 Veslögsgaard kom til denne Slægt. (Morten Krabbe † 1483).
 (Søn Mikkel Krabbe, Søn Lincas Krabbe, 1551, Brødersøn Niels Krabbe
 1596). en Jes Troelsen i Veslögsgaard nævnes 1479, og Pén Bild i
 Veslögsgaard 1482) Senere tilh. Veslögsgaard Erik Jühl, og 1662
 dennes Kreditorer Fri Dorte Daa, Eggert Albildgaard, m fl.
 De nævnte to solgte 1663 dens Partier til Jørgen Lykke til
 Buderupholm, der straks efter solgte den til Karen Nielsdatter,
 sl. Kjeld Nielsens, som yderligere samlede Gaarden, 1689 skædede
 Laur Jønsen Koch, Veslög til Oberstløjtnant Erik Zacharias v. Kahlen,
 der 1702 den til Emvald Nielsen Berregaard, som 1741 lagde den
 under Stamhuset Høllbygaard, der senere nedlagdes. 1804 solgte

Hammershuse Fred Buregaard, Vesløsgaard med Tiender og Gods
til Agent Chrst. Christensen for 40,000 Rd. Derefter ydedes den af
Casper Peter Smith + 1835 fra hvem den gik over til Sørensen
J. L. Hjerulff, i hvis Familie den blev til 1871 da den for 70,000 Rd
købtes af Jakob Nørsgaard, hvis Søn E. J. Nørsgaard, den nuværende
Ejer, overtog den nogle Aar efter. — Hovedbygningen afført i
Begyndelsen af 19 Aar af Grundmure. (Voldens røde Muren)
bestaar af 3 Etage i et Stokværk. I Havens nordøstlige Hjørne
findes en lav af omtrent 40 Fod brede Grave omgivet rundt-
agtig Banke, (Helledes Voldsted), omtrent 75 Fod i Længde-
smit; ogsaa andre Steder i Haven er der fundet Spor af Grave
og Rester af Mureværk. (Trap Danmark.)

- (+ Vesløsgaard er for ca 8 Aar siden ^{i 1910} solgt til Udstykning. Hoved-
bygningen er nu saavidt nedrevet, at kun lidt af
Murene staar tilbage i Februar Mnd 1916. Nedrivningen
paabegyndtes i November-December Maaned 1915.
I en af de tykke Mure, fandtes ved Nedrivningen Skellet
af et lille Barn²! (+). Udskrævet Søndag d 13/2 1916 af O. C. Svendsen
(eller et Lam)?

Selbjerggaard, gættet i Hættningen af det 18. Aarhundrede,
tilhørte i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede, "Junker" Peder
Rosenørn de Lasson! (*Gaarden ejes nu af Proprietar Nielsen)
† 16 September 1916, solgt til et Konsortium fra København for 132,000 Kr.
"10 1/2 Td. Fladk., Ejendomsbeskæd 52,000 Kr. Gaarden skal nu udstykes.")
Selbjerggaard "blev købt sammen umiddelbart efter Havnens Løsning
1788 og havde da et Areal af 300 Td. Land med ca 10 1/2 Td. Fladk.
† Begyndelsen af forrige Aarh., var den i Adelslægten Rosenørn de Lassons
Eje og beboedes af "Junker" Peder Rosenørn de Lasson. Nævnte Slægt, hvor-
af mange Medlemmer endnu lever i V. Hanneved - særlig i Trimmerby
og Lild Bøge - som Landmænd, Fiskere og Haandværkere, stammer
fra Hvingaarden Rødslet i Hjør. Herred. Her boede 1674 en Assessor
Tøger Lasson (død 1689), hvis Søn Kanceliraad Peder Tøgersen Lasson,
(død 1737) blev adlet 1731 med Navnet de Lasson. Af senere Ejere kan
nævnes Kammerraad Ravn, og Proprietarerne Hoyer og Hansen. Hansen
solgte "Selbjerggaard" til Proprietar Hans Nørsgaard (nu Ejer af Aggers-
børggaard), der igen solgte den til Jakob Nørsgaard fra "Vesløggaard"
af hvem ovennævnte Prop. Nielsen købte den. (Tristad Amts Tidende) 30/10 16
opk. til Otto L. Trimmer, Skive, udskrift af Nørsgaard d. 8 Nov 1916
d. 15/3 1962.

Bisgaard i Islev, tilhørte 1686 uelbæerne Niels Lange † 1697.
Senere ejedes den af Antoni Dideriksen † 1713, og hans Enke,
Johanne Nielsdatter Halst. 1724, blev den af Antoni Gynter
Munderslæus Arvinger, solgt for 400 Rd. til dens Søn og Broder
Joh. Munderslæus.

Amtoftegaard. Var tidligere en Hovedgaard, der af Valdemar
Atterdag forlemedes til Hr. Niels Eison hvis Søstersønner Palle
og Jakob Hiert 1408 tilstodde at den var Kronens Gods, og
skædede den til Dronning Margrethe. Endnu 1540 nævnes
Amtofte Len, der da forlemedes til Kirstine Tves Skæls.
Gaarden skal have ligget Øst for Amtoft By. Trap Danmark.

Gøndeegaard ^(i. Svalby) ejedes 1568 af Jørgen Nielsen Basse 1580 af
Tyge Galskøyt † 1601. 1627 af dennes Enke Fru Else Haas.

Trap Danmark.

(† 7 Maj 1896, solgt til Udstykning †).

Afskrevet 18 Febr 1916 A Svalgaard.

Rolsgaard i Sild Sogn har været en adelig Sædegaard,
den 1538 ejedes af Anders Griis. 1565 af hans Søn Vogn Andersen,
1608 af dennes Søn Vogn Griis, og 1638 af sidstnævntes Broder
Anders Griis. (de 3 sidstnævnte ligge begravet i Sild Kirke.)
Senere boede her den under Thoriø nævnte Jens Vognsen Munk.

(+ Den er nu en almindelig Bondegaard, beliggende syd for Bjerget
By. Den nuværende Ejers Navn er Rolsgaard. +). Trep. Denmark.
Afskrevet 18 Febr 1916 A Svalgaard.

Nørsgaard i Thoriø Sogn 1501 nævnes Jes Bonde i Thoriø, 1638 Jakob
Griis i Pøster Thoriø. Vogn Krag af Nørsgaard havde en Søn Griis, eller
Jens Vognsen Munk. (født 1630 paa Skette), som boede i 39 Aar paa
Nørsgaard i Thoriø † 15/7 1708. Derefter kom Gaarden til Kapt. Mogens
Marsvin † 1716.

(+ Den nuværende Ejers Navn er Jørgen Knudsen, og Gaarden er en almindelig
Bondegaard, beliggende nordøst i Thoriø By, tæt ved Skitzlantassen. +)

Bust. I Valdemar II Jordsog kaldes Viist en Ø, hvorpaa der stod et Høngeligt Huis.

Ifølge Høngtlinga Saga: skal der have været Forbindelse mellem Limfjorden og Vesterhavet i Nærheden af Bülbyrg. (Pastor H. Hamlev i Thisted Amts Avis.)

I Klein Sogn har der ligget et gammelt Herresæde, Oddegaard, men Sandflykten har ødelagt store Strækninger af dens Omraade. (Hamlev.)
Klein Oddeby er udparcelleret af en fri Herregaard Oddegaard. L. Both. Daumsk. 1872.

I Byen Højstrup i Tømmerby Sogn findes en Gravplads, bestaaende af 30 sømaa Høje, (Rundhøje), 7 Langhøje, og 3 Højsætninger. Rundt om stod desuden en hel Øl Bæltastene. Disse Høje blev undersøgt i Aaret 1881 og man kom til det Resultat at det sandsynligvis var en svensk eller norsk Gravplads fra Vikeingetiden. Hvordan det er gaadt til, at disse Høje er kommen til at være paa Jyllands Vestsøst, vides ikke, men noget kan tale for, at her har staadt et Flak mellem Vikerne og Hiddes Bælt, og de faldne Kæmper er bleven højlagte efter Kampen. (Hamlev.)

(+ Disse Begivenheder er antagelig skete i det 11 Aar) Afkrævet af H. Østergaard
Torsdag d. 8 Aug. 1916

Det Øster Thorup hvor Jakob Grøis boede 1638, ligger i Hørdal Sogn, ligesom den Kirkegaard i Thorup hvor Jens Vognsen Munk boede i 39 Aar, og som senere ejedes af Kapt. Mogens Marsvin. Det fremgaar bl.a. af Han Herredømmes Jæstetiprotokol og Lensregnskaberne, at Gaarden var den nuværende Nørthorup. O. Klitgaard

Fjerritslev Adresseavis
for 6 Juli 1900.

(+ Se omst. om Kirkegaard i Thorup Sogn +)
O. Klitgaard 10-6-18.

" Hovedgaarden Ulstrup en gammel Sædegaard, der 1459 tilhørte Niels Palleesen Kirt Væbner, og kort efter Familien Bagge.

Danmark: hist. top. Beskr. af L. Both 1872.

" Hovedgaarden Raastrup var ligeledes en adelig Sædegaard, der 1348 tilhørte Poul Glob, og senere Familien Skeel.

(Samme.)

" Hovedgaarden Raddersbøl tilhørte 1587 Niels Lange til Hjørring. (Samme.)

" Nørhaagaard blev 1733 oprettet til en fri Avlsgaard, og lagt under Raddersbøl. (Samme.)

Uagaard.

Uagaard.

Uagaard var langt i Familien Gyldenstiernes Besiddelse, nemlig
 Hr Erik Nielsen af Uagaard, forhen Marsk 1355, hans Søn Niels Eriksen,
 dennes Enke Fri Kirsten af Uagaard 1388, hans Søn Hr Peder Nielsen,
 hvis Søn Hr Niels Pedersen gik Uagaard under Oprøret 1441, i hvilken
 Uagaard blev afbrændt, saa det siges at han "stok sin Pors. af Gaarden
 med en Stav i sin Haaud." Hans Søn Mads Nielsen til Uagaard,
 var dog atter meget rig og en ihardig Gudsamler. Hans eneste Barn
 Anne † 1545, gift i Gang med Hr Oluf Stigsen Fragnos, 2 Gangt med
 Hr Peder Peder Nielsen, senere Uagaard, som dog blev i Slægten, idet
 Datteren Jytte Peder Nielsen ægtede den sidste katolske Biskop i Fyn.
 Knud Gyldenstjerne † 1560, derefter fulgte Sønnen Henrik Gylden-
 stjerne † 1592; dennes Søn Knud Gyldenstjerne † 1627 barnløs.
 Hans Enke Sophie Lindenov, solgte 1630 Uagaard til sin Moder
 Fri Margrethe Rosenkrantz; Hans Johansen Lindenovs Efter-
 leverke, men ægtede siden Hr Henrik Rantzau † 1674, som 1635
 i sin Svigersmoder fik Skøde paa Uagaard.

1693 blev Sagaard med Tiender og Gods, af Kaptajnlojtnant
Nicolaj Gynter v. Grabow, og Hustru Helvig Barbara Rantzau
tilskødet Hanselinaad Peder Benzon, der 1737 solgte den til
Jens Peter Fr. Hørskyld, hvis Svingerson Jh. Henr. Rantzau
1742 som Arv. blandt andet fik udlagt Sagaard.
Enken Christiane Marie Hørskyld solgte 1749 Sagaard for
13,000 Rd. grov Hør, til Lars Schipper Hviid, † 1779. Hans Enke
Anne Marie Hviid overdrog 1787 Sagaard for 27,500 Rd. til sin Søn
Christian Hviid, der 1794 solgte den for 37,500 Rd. til sin Broder
Math. Hviid † 1815, hvis Enke 1822 solgte den til Hammergünker
senere Hammerherre Joh. Casp. Nyliis, som anvendte meget for at
ophjælpe Gaarden, men maatte afstaa den til Statskassen for
restende Skatter, hvorefter den 1842 købtes af E. & P. Storm, der
vortsolgte næsten alt Bøndergodset, og 1848 solgte Sagaard
for 110,000 Rd. til Jagerm. E. & P. Rørdind † 1886, hvis Børn nu ejr den.
- Hovedbygningen hvis Oppførelsestid ikke kendes, bestaar af en
1 Stokværk høj Lange med 2 Sidefløje, oprindelig af Bindingsværk
men i 1860 om omsat med Grændemur. 3 Fløje ligger til-
græde og bevoxede Rester af den gamle med Grave omgivne
Borg; det har vist sig at den er bleven udlagt af Fld.

(Trap Danmark). L.P. Svendsen 20-2-1916

Slettegaard.

Slettegaard er Griisernes gamle Gaard, Lav Adelen og Fyrdernes Gaard har den altid været. Hjemmehørende her var Bøggi Griis, adlet 1524. En senere Ejer Palle Nielsen Griis var Skibsskøp paa "Krabaten" i men slap fra Forliset den 29 Juli 1566 over iunder Gulland, ved i Tide at lagge fra Land. 1702 har en Ejer af Slettegaard en Hævning paa Halsen, i Anledning af 7 Tid Fjære, der er inddrevet paa Stranden, og som han hæver sig Ejendomsrøt til. Og da Sagen gaar til Toms, gaar den ham imod. „Niels Jensens Krævinger til Lagsogewen efter Anfordring at levere fra sig de for Slette Gaards Ejendom strandede, og nu søgende 7 Tid Fjære, lige saa gode som de vare, da de blev strandet, og Niels Jensen demmum til sig anammede. „Processens Omkostninger paa begge Tider gøres.“

Aano 1703 holdes i en ny Retsdag Tyn over Stette Hovedgaard.
 "Raalingshuset paa Sønder side, fattes 16 Al. Fod. Bjælkerne
 oversalt forraadnede... Raalingen fattes 10 Læs Tag... Vindeverne
 i Bagstuen er ganske øde;" osv. Hørtald Hinksbog beretter at
 "dileje og dale unge Pison, Niels Jensen af Stette dræbte i
 Havet paa sin Hjemreise fra Norge; efter 8 Ugers Forløb kom
 hans Lig iland, og blev begravet d 5 Juli 1741. Hans Alder
 var 17 Aar, 12 Uger 2 Dage. Stettegaard gik derefter over til
 Familien Brix, og i denne Familis Eje forblev den, til den
 1908 blev solgt til den nuv. Ejersinde Fru Meldala.
 Et Tingsvidne 1741 bevidner: Over Halvdelen af Stettegaards
 Ejendom, er ved Sandflugt saa overlagt med Hlitsand,
 at Græsning er saa ringe og skarp, saa Arbejdsbæster og
 Kreaturer ikke kan haves eller holdes uden Magerhed og
 slet Skild. 1842 nedbrændte den gamle Hovedbygning.

(B. Torosæius Ussing.) Afskrevet 527 Febr 1916.

Af Stettegaard.

Narupgaard er et gammelt Herresæde, der har tilhørt Bispestolen, og som 1542
 blev skænket af Christian den Tredie til Peder Spegger. 1625 bleve dens, saavel som hele
 Sognets Jorder ødelagte ved Sandflugt, saa at den nu kun har ca 8 ½ Td. Hk tilbage.

L. Both, hist top Beskr af Denm 1872

Afskr af H. Svalgaard 3 Nov 1918

Borglum som efter hvad den gamle Munk Elnothus mener har Navn efter en Frue, der hed Burlina men snarere som Njere mene har Navn af Borg med den gamle Dativendelse um er en gammel Kongsgaard, som skal være opført af Svend Estridsen. Det var her at Knud den Hellige opholdt sig paa Gæstfri da Vendelboerne 1086 gjorde Opstand. Da Knud nemlig havde lagt en Bøde paa Almuen, den ikke vilde betale Tiende, hvilken Skat spotvis kaldtes Næsgjeld eller Næseskat, fordi den paa en i Danmark tidligere ukendt Maade fordreides af hver Person eller hvert Hoved, og da Kongen indtrævede denne Skat i Jylland med stor Strengthed - en Strengthed, der foragtedes meget ved Vinderingsmændenes haarde og hensynsløse Fremgangsmaade -, vakte dette i og for sig alle Jydernes Uvillie. I det fattige Hjarlanda Syssel som vistnok er det samme som Vendsyssel var der to kongelige Sysselmand Tord Starre, og Tholar Verpil, og da der, først nævnte af disse Mænd hørte, at Kongen ogsaa var kommen did med stort Bøge, for at inddræve Skat, stannede han Almuen til Thinge, paa de Vilkaar, at ingen der ejede noget Gods, maatte udeblive, og at alle som sedvanligt skulde møde bevæbnede. Mødestedet varden saakaldte Kragelbrand ved Vesterhavet, en Milsvej fra Borglum Kloster, som nu er tijsigen med Sand. Her holdt Thord en lang Tale, hvori han sagde, at Kongen for Landet om med Ræn og Vold, mere lig en Viking end en Konge, at han havde dræbt nogle Hovdinge og gjort dem til Udsidsmand, for at deres Brønder ingen Bøder skulde faa, og jaget andre uskyldigt ud af Landet og han sagde, at Upligt og Trældom aldrig vilde vige af Landet, saalænge Kongen var alive, derfor raadede han til, ikke at sidde hjemme og vente paa denne Overlast. Almuen blev opflammet ved denne hans Tale og sagde, at den vilde følge hans Raad, men han svarede at han ikke vilde nøjes med deres Ord alene, fordi Kongen var en veltalende, stedsd og træk Mand, der let kunde overtale dem, og saa var han ladet i Stikken. Han forlangte derfor, at de ikke alene skulde give ham deres Tro, men at de ogsaa skulde flye ham al deres Løsrønde, som de saa skulde faa tilbage, naar de bleve ham tro. Det gik man ind paa, og derpaa udnævnte Forsamlingen Tord til Anfører. Nu blev det afgjort at ingen maatte gaa bort fra Thinget, der varede flere Nætter og Dage, men at man tvertimod skulde vente for at faa flere og flere til. Kongen skal have været med, paa Thinge den første Dag, men da han mærkede, hvorledes det stod til de besluttede, han at tage bort fra Eggen. Han drog først til Beistrup (Bishopstorp), i Øster Han Herred, hvor han opholdt sig hos Bishop Henrik af Hjørring, derpaa til det befæstede Sjørring i Håndborg Herred. Derfra sendte han endnu engang Bud til Vendelboerne efter Skat. Det var to Brødre, Svend og Astrad, der med 60 Mand skulde udrette dette Hverv, men da de kom til Moræset ved Jetsmark saa de at Vendelboerne der vare samlede fuldt bevæbnede, og da de bleve modtagne med Kastespjød og Stene, vendte de om. Nu sendte Kongen en ung Mand af fornem Slægt ved Navn Tole afsted, for at opnaa Orden og Roelighed, men han midte snart den hele fremrykkende Hær, der var bleven forstærket paa Vejen, hvorfor han gik op i et Kirketaarn, for derfra at tale de urolige tilfreds. Thord kom ogsaa med nogle Mand, hen under Taarnet, men da Tole længe havde talt paa Kongens Vegne og raadet til Underkastelse, og Thord mærkede at nogle af hans Folk begyndte at vikle, snappede han et Spjød fra den der stod ham nærmest, og skød det tværs igennem Tole, saa han faldt død om, og derpaa bleve tvende Oppebørselsmand, Tofte og Hord, som Tole havde med, dræbte. Nu styrtede den ophidsede Almue frem, plyndrede de kongelige Gaarde, jøge (Brydierne) Forpagterne bort, og fortærede alt spiseligt der fandtes eller traadte det under Fødder. Imidlertid havde Kongen begivet sig til Aggersborg ved Limfjorden, og da Bønderne nærmede sig denne, gik Bishop Henrik dem imøde, for at tale dem tilrette, men han talte for dove Øren, og de kastede Spjød efter ham, saa at han maatte se at komme i Sikkerhed. Kongen gik over Limfjorden. Aggersborg blev forsvaret af Kongens Mænd, men det varede ikke længe inden Mængden fik Overmagten, og nu søgte Enhver at redde sig, som han kunde bedst. Nogle brød sig endogsaa Udvejgen - hem Udvegers. Mange omkom ved at drukne i Fjorden, og mange bleve dræbte. Bondehæren plyndrede baade Gaard og By, og den ene sloges med den anden om det rædede Bytte. Thord drog først med en Del Bønder til Sjørring, hvor de dræbte Kongens Føged, og plyndrede den rige Kongsgaard, og imidlertid løb Budstikkerne for at samle Vestjyderne, der ogsaa som Fattige vare trykkede meget af Skatten. Kongen var under dette Ophold kommen til Viborg, men da han ikke stolede paa Befolkningen i denne By, turde han ikke opholde sig der, hvorfor han drog til Randers. Imidlertid var Bondehæren vokset saa meget, at man trængte til en krigsvant Hovding eller Fører. Iblandt de forsamlede var ogsaa Kongens Farbrødre, Ulf Jarls Son, Asbjørn Jarl, og han blev valgt til Fører og tog imod Valget. Nu forfulgte man Kongen til Randers, hvor man blev i 3 Dage, hvorved Kongen fik Tid til at forrette sin Flugt til Slesvig.

Slaget ved St Jørgensbjerg

og

Husby

Hule

I Vaaren 1441 brød det ud til en formelig Opstand. Tyusum tusinde Bønder fra Vendsyssel, Thy og Moss, (siger Hüttfeldt!), samlede sig i Hannevederne, og anklagede Erik Menved for sin rette Herre, hvem de alene vilde give hvad de skulde mens han endnu levede. En Riddes og Rigsraad anførte dem, Henrik Taguin (Raventlow) til Bjørnholm, desuden Bønderne Herlef og Anders Holst. Først drog de mod "Kølborgsund", men derfra mod Kongegaarden Aggersborg, som de afbrændte, og den 3 Maj slog de indog Adelen i et blodigt Slag paa St Jørgensbjerg. Stillingen her, havde Bøndernes Friere valgt

med stor Kløft. Bjergets Østside var nemlig begrændet af et stort
 Masedrag, som de panserklædte Byttre umiddelbart kunde sætte over, næsten
 det samme var Tilfældet med Nordsiden, der mod Syd danner en
 dyb Kløft i en langstraktning, ligesom en Spaltning i Bjergit.
 Denne Kløft havde de dækket med Lyngtore for at narre Herrene
 til at ride over den; og endvidere havde de omgivet sig med en
 Vognborg. Deres List lykkedes, og i det første Angreb bleve Kongens
 Tropper fældstændig slagne. Der faldt en bayersk Højsouerste, og ligeledes
 Ridder Eske Brock til Gammelstrup; Kongens Raad, og Lemmand paa
 Sallvorghus, der særlig havde udmærket sig som Bondefleger, hvorfra
 ogsaa de haarmslagne Bønder sinderhuggede hans Legerne og, tilføjer
 Sagmit, spiddede Stumperne af det paa sine Pigger. Tolv andre Herre-
 mand, som toges tilfange, bleve halshuggede; Og videre gik Opstanden
 om sig, saa den endog gik over Limfjorden. — Nu stillede Kong Christoffer
 sig selv i Fjendsen for ildelen; Alle Bispernes Folke havde han med sig,
 og dertil mange Hæstedsmand, og mandstærkt drøg han Bønderne
 imøde. Han fandt dem ved Herregaarden Ragaard, som de havde
 afbrændt. Bønderne havde lynt sig paa en Bakke, ved hvis Fod der
 atter gik et Masedrag, og havde yderligere omgivet sig med en Vognborg.
 3de Pinsedag d. 6te Juni 1441 angreb Ildelen Bondekænen, Kampen var
 lige så saa haardnakket som den var fortvilet.

De Bønder slages der ned for Fod,
 "saa mange, som ej vinder komme."

Konst Henrik Tageren varrede sig saa vel, at endnu, "siden han var
 sunken i Hnd," slog han otte Riddere (jænten Karle); 2 i fald. Den sidste
 Leving af Bondekænen trængtes sammen i Husbj Hule, og nedhuggedes
 der. "Paa Valpladsen bleve atten hundrede og tretifem Bønder slagne.
 "(andre siger dog kun seks hundrede), og de øvrige bleve benådede paa
 en temmelig Skat." Men Henrik Tageren og Brøderne Holst, samt seks
 andre lagdes paa Støle.

Frederik Barfod

Danmarks Historie

"Hertogen af Børgeland og saa hans brune Fole,
 de løber begge i Vigen omkring saa dybt i Husbj Hule."

"Først da komte de Morsingboer, og saa de Forrædere af Thy,
 efter stode de vandelbøer og de vilde ikke slippe."

Afskrivet af H. C. Svalgaard
 Tirsdag d. 8. Aug. 1916

Aggersborg.

Imellem Aggersborg Kirke og Aggersborggaard, ligger Tomten af det gamle Aggersborg, der var en stærk befæstet Kongsgaard. Da Knud den Hellige Aar 1086 trak sig tilbage fra Vendsyssel, paa Grund af Vendeboernes Oprør, sendte han de af Vendeboerne, der vare blevne ham tro til Besætning paa det befæstede Aggersborg, medens Kongen selv først dvælede i Beistrup, hvorfra han begav sig til Sjørring (Sæverønde) men kom snart tilbage, og slap i tide over ved Aggersund. Almuen belejrede Aggersborg, der i nogentid blev udmærket forsvaret af de kongelige, men omsider maatte Kongsgaarden overgive sig, og nu fore Bønderne grumt afsted, baade med Folk og med Bohave. Man søgte efter Kongen allevegne, Gårvene bleve opbrudte, Sengestederne nedtagne, Bordene der vare fast naglede, omvæltede, og de forefundne Fødemidler og Drikkevarer ødelagte; tilsidst sloges Bønderne indbyrdes om Byttet, og derpaa bleve Bygningerne (der maa have været af Bindingsværk, da det berettes, at Nogle undflyede gennem Væggen) antændt og nedbrændte til Grunden. Kongsgaarden blev opbygget igen og 1272 udstedte Erik Glipping adskillige Dokumenter der, men under den indre Ufred som herskede i Riget i Midten af det 14 Aarh, da Tyderne flere Gange rejste sig mod Kongen, anførte af Claus Limbæk og Andre, gik Aggersborg atter op i Luer. Aar 1373 paabød Valdemar Atterdag, at Niels Eriksen Gyldenstjerne skulde opbygge Slottet Aggersborg, og den udenfor liggende By Vorborg, (der som et Udenværk skal have ligget paa Borreholmen) lige saa godt og fuldkomment som Slottet havde været, førend det blev opbrændt i sidste Fejdetid og Oprør. Aggersborg blev altsaa opført og paa ny indrettet som et Castel, hvis Opgave var at dække de kongelige Troppers mulige Tilbagetog i Fremtiden fra Vendsyssel, hvis urolige Befolkning Kongerne ikke ret turde stole paa. Det varede heller ikke længere end til Aar 1441 inden Vendsysselboerne gjorde Oprør igen og ved denne Lejlighed gik Aggersborg idetmindste for tredie Gang op i Luer for nu aldrig mere at rejse sig. Især i forrige Aarh fandtes ofte Udrüstningsgenstande i Agrene omkring Aggersborg, som syntes at hidrøre fra gamle Tider. Efter 1441 blev der rejst en fredelig Gaard, den nuværende Hovedgaard Aggersborg, der har været ejet af Familierne Bild, Kaas, Vind, Arenfeldt, Benzon og Speitger, og som nu ejes af Familien Norgaard.

(25/2 19.)

L Bøll. Danmark. En hist top Besk 1872.

Efter Birkenods Dagbögen.

Uddrag ved C. Molbech.

„1675 d 8 (12) April. Tre smaa Bøndendrenge af Rør Sogn i Thy, fandt i en Strand Bakke straks derhos en Hob gamle Sølvpenge af adskillig Art, allesammen fransk Mønt:

„1677 d 16 (26) Maj. Ved Limfjorden i Nørrefjelland, blev et Jordskrælv fornømt den Kl var imellem 9 og 10 om Aftenen. De kunde og samme Tid over al Vendsyssel mærke og fornæmte det. Men alligevel at Høene somme Steder bevægede sig, saa gjorde det dog ingensteds Skade.

„1706, d 5 Juni. Lod jeg paa min Sæl og i min Nærvarelse forgylde en ny Klode og tilhørende Vejrhane, som jeg her i Aalborg har ladet gøre, til at opsatte paa Thisted Kirkes Spir.

Afskrevet Søndag d 14 Okt 1917
A. C. Valgaard.

Voldsteder.

"I Ferring Sø ligger paa en tidligere Holm, et af Grave omgivet Voldsted "Sogaardsborg". Sogaard blev 1418 af Hr Jens Skram til Todbøl, solgt til Bispestolen i Borgeum.

"Ved Diermas ligger Voldstedet "Gaardstedshøj" en firsidet Banke, omgivet af Grave.

"P. Ø. for Færgaard ligger paa en Holm i den udtørrede Ferring Sø, et aldgammelt Voldsted "Færgaardsborgen" eller Færgaard.

Hindborg Sogn.

"Voldstedet Borggaard, en, 15-16 Fod høj, 94 Fod bred Banke, der for har været omgivet af Volde og Grave.

Skidbyerg v. Ra. Sogn.

"I et sidt Engdrag lige Vest for Skidbyerg Ra, ligger Lyngholm Voldsted, en firsidet Banke, (110 + 120 Fod), 5-6 Fod høj, delvis omgivet af Grave, over den nordlige Grav har ført en Dæmning.

Boddum Sogn.

"I Brokbyer ligger et formentlig Voldsted "Voldshøj"

Afkendt af A. C. Christensen Lørdag d. 2-9-16

Sjørring Volde

Thisted. Ved Sjørring Volde.

Den ældste Levning af noget dansk Slot, er efter Lühms Mening, (Danm Hist 5 Pag 681) Sjørringborg i Thindborg Herred i Thy, hvoraf Lühm i sit. har leveret en Grundtegnning efter den Abildgaard Langbekske Manuskriptsamling paa det kongelige Bibliotek. Pladsen hvor dette Slot har staaet er (ifølge danske Atlas V 452, en rund høj Jordbank, 24 Fod høj, og ovenpaa 30 Skridt, men nederst 60 Skridt i Diameter. Grave og Volde ligger i en Rinddel deromkring. Graven 18 Skridt bred, og Volden i sin Grundplan 12 Skridt. Volden som er 24 Fod høj, er paa 3 Steder gennemskærsen, hvor der har været Udflaet og Brøer fra Slottet. Saavel i Gravens indenfor som og rindtom udenfor Volden, skal tilførn have været Vand, men nu er det allevegne toot og tilgroet. Dette Slot forekommer i Thind den helliges Historie ved Aar 1086. Kongen opholdt sig dengang der en Stund paa Gæstfri da han blev forfulgt af de grovrske Vendelboer. [R. Nyerup. Mindesmarker fra Oldtiden, København 1806.]

"Paa en Rejse gennem Jylland 1085, gik Kong Knud den hellige sig paa Gjerring Kongsgaard. Samme Aar maatte den døde Skabne med Børglum og Aggersborg. Den prægtige Kongsgaard blev ødelagt, og den kongelige Foged ihjelslaet.

[7 Fr Barfod, Billeder af Nordens Historie].
(Afkjævet af H. Hvalgaard Søndag d 30 Juli 1916)

Bispegraven paa Gjerring Kirkegaard.

"Den ældste Beretning om dette Gravsted, findes i en Præsteindberetning fra 1638, som er forfattet af Præsten i Gjerring Janus Hendriks og lyder saaledes: "Paa Kirkegaarden ved sydøst Hjørne af Kirken findes fire indhugne Ligestene, men ingen Bogstaver derpaa. De to er ryggede, og paa den ene ligger indhugget et Billede med en Bispestav i Haanden og en Bispehat paa sig, og paa den anden er intet indhugget uden et Kors. Ved begge Enden staar høje hugne Stene; de andre to er flade, og paa den ene et Menneskes Billede, paa den anden en Spade og Skovl indhugne, men ingen Bogstaver."

Diernæs Voldsted.

Paa Nordsiden af Spjerring Sø, nær ved Gaarden Hore Diernæs, ~~er~~ Diernæs Voldsted. Der har i Middelalderen staatt en Borg, som en Panthaus overlod Valdemar Atterdag for 116 Mark Sølv.

I Spjerring Sø, som flød sammen med Spjerring Sø, er et Borg-Voldsted, men derom har ikke kunnet opspores noget Sagn endsiige mere.
(Af Ole Bang Thisted i Hist. Samf. Aarb.)
Afskrift af A.B. Sørensen's Håndskrift
d. 5 Juni 1916

"Fortsættelse af Bispegravene paa Spjerring Kirkegaard

I Aaret 1875 undersøgte Graven, umiddelbart under den flade Dæksten i Midten, fandtes en Del Menneskeknoget, formentlig af en ung Person. I ca 1½ Alens Dybde, fandt man en forstyrret, stensat Grav hvoraf kun den søndre Stenesten var tilbage. Paa denne Plads laa en Bunkke Menneskeben. Det var sikkert en aldgammel Grav, som ved tidligere Udgravninger var forstyrret og ødelagt. Ved syd for denne Grav, fandtes i en Dybde af lidt over en Alen en stensat Gravkiste, der var 3 Al lang, 19 Tom bred ved Hovedenden, og 14 Tom fodenden. Gravkistens Dybde var 12 Tommer. Bunden bestod af flæstampedt Blaalær, Siderne af Alvede Kampesten, og de 5 Dæksten var Kvadere, som sandsynligvis var tagne fra Kirken. Inde i Gravkisten laa et Skellet, hvis Knoget laa i stor Orden, saa man kunde deraf slutte, at ogsaa denne Gravkiste havde været aabnet, selv om den igen var tillukket med en vis Omhyggelighed. Efter Skellets delene at domme, synes de at have tilhørt en aldre Mand, af spinkel Legemsbygning, og vistnok under Middelalderen. Denne Grav laa med sin hvide Bredder udenfor den sydlige Gravsten, men her maa vi ikke glemme, at der oprindelig var fire Gravsten, saa ogsaa denne Grav har i sin Tid været tildækket af de ovenpaa Jorden liggende Sten.

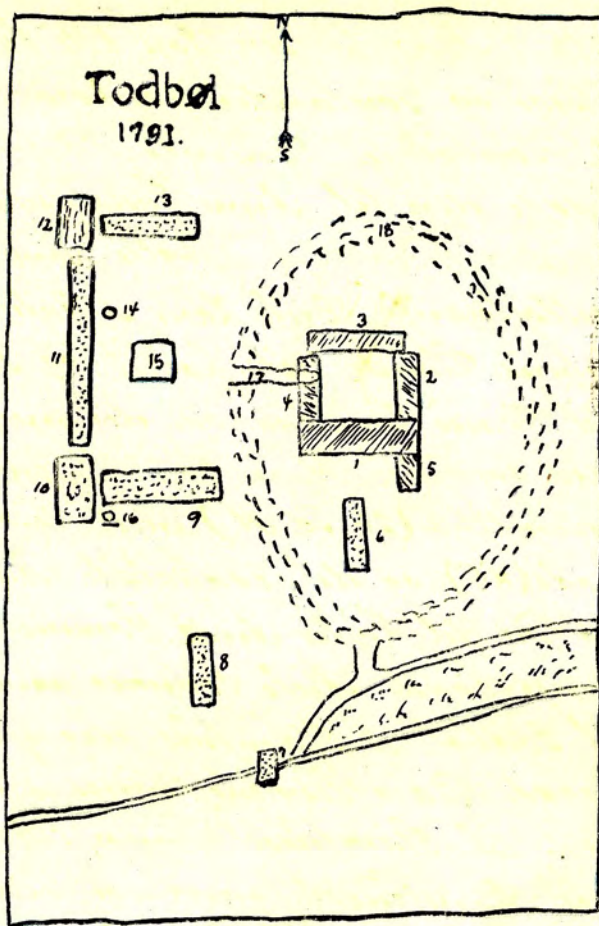
Man kan drage den Slutning, at her er sandsynligvis begravet en engelsk Biskop med sit Følge, hvilke alle skal være forulykkede ved en Branding paa Englands Væst eller Nordkyst. Bispegravens forskellige Stene er alle fra Tiden omkring Aar 1200, maaske lidt for, eller lidt senere.

[Læst af Peder Christensen i Fortællt Skjoldborg, i Hist. Samf. Aarb.]
Afskrift af A.B. Sørensen's Håndskrift d. 10 Aug 1916

Todtbøl ydes i 13 og 14 Aark, af Slagten Glob, saaledes 1348 af
Hr. Niels Glob, med hvis Datter Else den kom til Hr. Jens Skram.
Fri Else levede endnu 1424. Senere kom Todtbøl, under Bispen
af Borglum, og inddroges ved Reformationen under Kronen.
Forskellige Adelsmænd skrev sig dog til Todtbøl, - som Len
eller som Ejendom, - saaledes 1447 Christiern Torkildsen
af Slagten Due, 1481 hans Søn Anders Christiernsen, 1526
Enevold Stygge, med hvis Datter Anne Stygge Todtbøl,
kom til Jørgen Høj, † 1589 derefter til deres Søn Christen Høj.
1634 dennes Søn Ove Høj, † 1628, hans Broder Jørgen Høj.
† 1656, hvis eneste Søn Niogens Høj, faldt 1659, ugift ved
Nylborg. Todtbøl kom saa til hans Faders Fætter Vald Skram,
† 1693, der 1662 købte den (46 Td Aarh.) med omtrent

30 Gaarde og Bol af sine Medarvinger efter Mogens Høj.
Han skædede 1675 Todbøl til sin Søn Otto Skram der 1682
solgte den til Læge og Forstander for Sorø Skole Laur. Foss,
som 1698 solgte Todbøl til Enevold Berregaard, som
atter 1701 afhændede den til Anne Lauridsdatter, sl. Peder
Brøndorffs, der ægtede Bertel Langballe, som 1706 solgte
Todbøl til Oberstlojtnant, Erik Zach v. Hahlen, † 1726, hvis
Enke Marta Sabine Claudi gik fallit, og Todbøl kom saa
ved Auktion til Claus Caspergaard, der meget forøgede og
forbedrede Gaard og Gods. Hans Søn Hoffmester Claus Casper-
gaard, solgte den 1763 (26 Td H) med Tiender (160) Bønder-
gods (229) Stiegods (85), og det saakaldte Baron Gersdorffs
Gods for 25 000 Rd. til Løjtn. And. Sommer, efter hvis Død
Faderen Kammereraad, Niels Sommer, arvede den. Han
oprettede 1782 af Todbøl et Stamhus, der efter hans Død 1786
kom til Justitsraad Peder Severin Fønss, som 1793 knyttede
Boddumbysgaard til Stamhuset, men 1799 erholdt Bevilling
til at substituere Stamhuset med en Fideikommisskapital
og 1804 Tilladelse til at dele Hovedgaarden i 78 Parceller.
Nu er den største af Gaardene 8 $\frac{1}{4}$ Td H. Af den gamle
Gaards Bygninger er intet bevaret. Gravene omkring Gaar-
den kunne endnu svagt spores. I Engen "Mølleådam"
g. g. for Gaarden ligger en ruind Højning, mulig en Borg-
plads.

(Opkøbt Torshøj d. 1 Juni 1916)
af A. H. Højgaard.

Borgaarden:

- 1 Sør Fløj (Tostager).
- 2 Østre Fløj.
- 3 Vester Fløj.
- 4 Vester Fløj.
- 5 Kædet
(Beliggenheden meget
irregulær)
- 6 Stald og Hestestald.

7. Mølle og Møllehus.
8. Smedie.
9. Lade.
10. Lade.
11. Østhus.
12. Lade.
13. Stald og Faarstald.

14. Brønd.
15. Middel.
16. Hestestald.
17. Indkørsel.
18. Voldgrav. { mæ
Eng.
19. Mølle dam.

Herredes Herregaarden har set ud i tidligere Tid, særlig i det
17 og 18 Aarh. fremgaar af en gammel Værdningsforretning, der er
nedskrevet 1791, og som nu opbevares paa Statsarkivet i Viborg.
Eft. Hjælp af dette Dokument, og tillige ved Opmaalingen paa Stedet,
hvor Todtøl har ligget, er det lykkedes at konstruere et skematisk
Rids af alle de forsvundne Bygninger, deres Størrelse og ind-
byrdes Beliggenhed. Da de fleste af Bygningerne ved den Tid (1791)
var gamle og skrøbelige, havde de sikkert staaet i flere
Hundrede Aar. Omstaaende Grundrids viser os derfor et ganske
præcist Billede af det gamle Todtøl, saaledes som det maa
have set ud i Herremandsveldens Glansperiode.

Den gamle Borggaard var bygget paa en Forhøjning i den vestlige
Del af et Engdrag, der som en Åen fra den store Mose strækker
sig mod Syd Ø. ind mellem Hallerup i Næstved Bogn. I dette
Engdrag bugter en lille Bæk sig vestpaa tæt sammen om den
hyggelige og velbyggede "Store Todtøl", som nu ligger paa den
gamle Borggaards Plads. Alle Bygninger er forsvundne eller
ombyggede i Løbet af de sidste Hundrede Aar. Den taalede
Stenbro i Gaarden er nu den eneste Lønning, der er tilbage
fra Herregaardstiden. De gamle Volde og Grave omkring
Borggaarden er ogsaa snart jævned eller tilgroede, og der
hvor Ladegaarden i sin Tid havde sin Plads, findes nu
Trykarens Skimmery samt den lille Station som bærer
Navnet Todtøl.

(af Lærer Severin Christensen Skoldborg
i Helt Særlig Tak for Mødest.)
afskrevet Af N. B. Valgaard Mandag
d. 5 Juni 1916

Rentemester Ove Høj til Todtøl i Thy, en Søn af Christen Høj (som ejede Todtøl 1604, og levede endnu 1631) og Fru Anne Skram. Ove Høj døde 1628, og hans Broder, Jørgen Høj arvede Todtøl. Disse stammede egentlig fra en Bønder, som ved Giftermaal med Sophie Høj havde antaget denne gamle Families Navn.

Dansk Adelslexikon jvf. D. Atlas V. S. 498.

Her efter Kong Christian den Fjerdes egenhændige Brev.

1 Bind. C. Molbech. København. 1848. Side 251.

Findes i Folkebibliotheket i Thisted.

Opkr. af A. C. Svendsen d. 11 Okt. 1925.

Nystrup

Nystrup har været en Hovedgaard, der 1449 tilhørte Henrik Blik,
"1478 Anders Blik, 1507 Henrik Blik, 1525-1550 Erik Blik, dennes
Døttre Inger og Anne giftede henholdsvis med Otto Lünov og
Niels Lünov, sidstnævntes Søn Christoffer Lünov 1608 Ole Lünov
† 1652, Enken Christense Dyre 1668 (dengang 20 Rd Hartkorn).
Endnu 1684 ejedes den af en Datter af disse sidste Sophie Lünov.
"Allerede 1555 omtales Gaarden som meget ødelagt af Land-
pløigt. (Gaarden er flyttet 2 Gange).
1769 var den en upriviligeret lille Ladegaard.

(Frø, Danmark)

afkøbt af Al. Løvgård

Onsdag d 21 Juni 1916

"Nystrupgaard ejedes i Begyndelsen af det 16 Aarhundrede af den adelige Slægt Blik.

Danmark: hist top Skrivning af L. Bøttke 1872.

(*) Hvor det allerældste Nysteg har staaet, vil vel ingensinde blive aflyst, men ifølge Traditionen, og Gamle Folkes Beretninger, har det engang staaet hvor nu Havet ruller sine Bølger, og som trang det til at flytte længere mod Øst. Endnu paa vises inde i Klitterne, en stor aaben Plads, som bærer Navnet "Gammelgaard", og hvor det maaske har ligget i Aarkhundreder, indtil Landflugten fordrov det endnu længere mod Øst, altsaa for 3de Gang.
"Der lidt Syd for Vester Vandet Lø, har det da ligget, maaske atter et. For Aarkhundreder, indtil det i Aaret 1911, blev nedrevet og flyttet for 4de Gang; stadig mod Øst, paa en Plads, som kaldes Brunsbjerg, og er vel nu befriet for baade Havets, og Landflugtens Ødelæggelse *) A. L. Ivalgaard. 8 August 1916.

Hovedgaarden Nebel, der fordm skreves Nybøl, har været en stor fri og komplet Sædegaard, hvis Jorder og Bøndergods Tid efter anden ere blevne odelagte ved Sandflugt, saa at dens Bygninger endogsaa skulde være flyttede tre Gange for at undgaa den. Aar 1376 blev den af Biskop Svend af Børglum tilkendt Ebbe Strangesens Enke, Fru Elina af Jølby. I det 16. Arhundrede tilhørte den Familien Krabbe, og i det paafølgende Aarh. Familien Langballe. For 100 Aar siden havde den kun lidt over 10 $\frac{1}{2}$ Td. Hovedgaardstaxt, og 57 Td. Hk. Bøndergods.

Danmark. hist. Top. Beskr. af L. Both. 1872. (18-2-19)

Agersbøl og Vijsbøl have været Bønderbyer, der ogsaa ere odelagt ved Sandflugt, saa at der af den første kun er Prestegaarden (Agerholm), og af den sidste kun brende Bøndergaarde tilbage. (Samme).

„Torup (Toorup) Kirke, der næsten ganske var tilfågen af Sandflugt, blev nedbrudt 1794 og Fognefolkene henvises til Vang Kirke. Adskillige Bøyer skulde ogsaa Tid efter anden være tilfågne der i Fognet. Den By der sidst blev odelagt, kaldtes Rækkeby. Ved Torup Kirke stod en Rønesten, der var optagen paa en Høj Øst for Kirken. Inscriptionens Indhold var, at den var reist over Tisko Engellender, Javards Søn, som havde dræbt den engelske Viking Eward, der var kommen for at røve fjedernes Eien, domme. Da Sandflugten i det 17. Aarh. første Gang havde hærget Kirken, blev Stenen flyttet, men Ingen ved mere at sige hvorthen.“

A. E. I. 14/11 1927. L. Both. „Danmark.“ 1872

Hovedgaarden Ulstrup er en gammel Sædegaard, der 1459 tilhørte Niels Palleesen Kirt Væbner og kort efter Familien Bagge.

„Hovedgaarden Røstrup var ligeledes en adelig Sædegaard, der 1348 tilhørte Poul Gløb og senere Familien Skel.“

„Hovedgaarden Faddeskøl tilhørte 1537 Niels Lange til Hørgaard.“

A. E. I. 14/11 1927. L. Both. „Danmark.“ 1872.

Lyngholm ejedes 1451 af Hr. Eskild Nielsen (Barmer), hvis Søn Mikkil Eskildsen 1501 solgte den til sin Fætter, Hr. Niels Høj, død 1524, hvis Datter Helvig, ægtede Jep Friis, død 1547, under hvem Gaarden blev afbrændt af Thisted Borgere under grevens Fjende. Trap.

Niels Lykke o. 1683 Officer, var Søn af Jakob Lykke til Torp og Tandrup og Sophie Rüd, blev 1658 fanget af de fremrykkende svenske Tropper.

Vistnok efter Trap, ell. Biogr. Lexk. II 583.

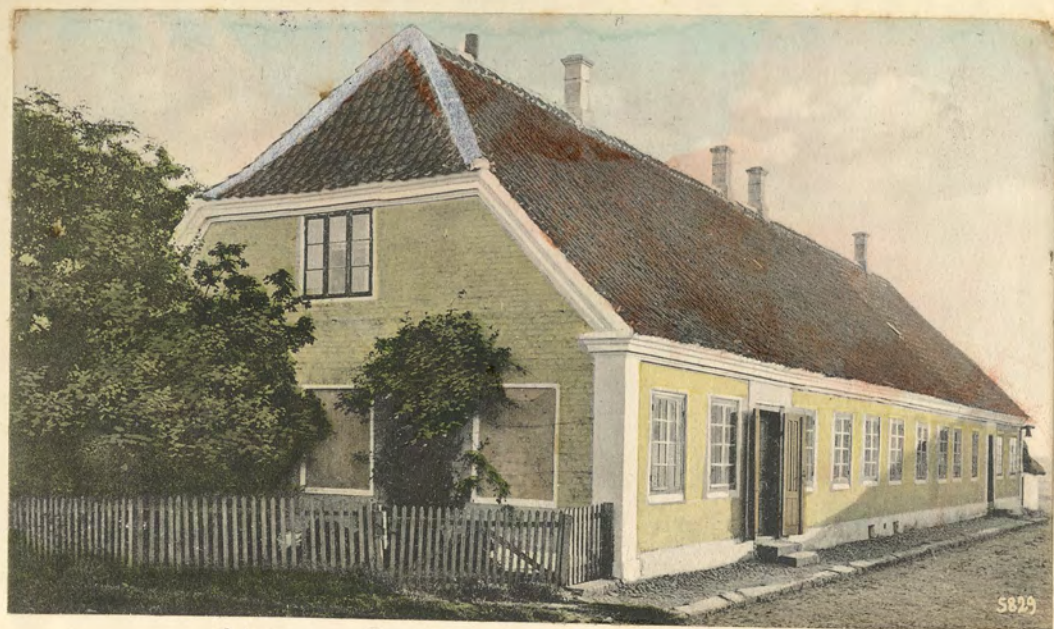
Hr. Braem (1683-1752) fik Nørtoft med sin anden Hustru 1723, Charlotte Amalie Span, der var Enke efter Justitsraad Hans Niigust Pagelsen. Hun døde 1729. Gaarden afhændede han 1749.

Biogr. Lexikon II 583.

Oland og Vig (Try) 1581-97. Niels Krabbe, 1597 lagt under Brum.

Danmarks og Norges Lensmænd. 1596-1660.

Landbolyst.

Udparelleret i Aaret 1807 fra Ulstrup.

(Danmark Land og Folk
Bind 4.)

Lyngholm var fordm et af de anseeligste Herresæder i Thy. Der er fra gammel Tid indrettet herlige Fiskedamme til Opdræt af fremmede Fiskearter. Aar 1449 da Gaarden var i sin Velmagt tilhørte den Hr. Eskil Nielsen, men i den første Del af det 17 Aarh. da den tilh. Familien Kaas, blev den frygtelig medtagen af Sandflugt, saa at det meste af dens Jorder blev lagt øde. I 1644 blev den plyndret af de Svenske.

Danmark. hist. Lps. Beskr. af L. Bolh 1872
(18 Feb. 1919)

Paa Hovedgaarden Øland boede ifølge Sagnet. Hvirvil Konge over Thy. Den tilhørte 1348 Poul Glob. Senere kom den i Kronens Eje; 1477 blev den pantsat af Christian den I, og i Beg. af det 17 Aarh. gik den over til Private. Gaarden er 2 Gange ødelagt ved Ildsvaade. Naar den er nedbrændt 3 gange, skal der ifølge Sagnet findes en Skat i en nærliggende, med Vand omgiven Høj. (Samme.)

(18 Feb. 1919)

Koustrup, som i [redacted] det 15. og i Beg. af det 16. Aarh. var i Familien Munks Besiddelse, blev i 1746 en fri og komplet Hovedgaard, og af Major Poul Klingenberg forenet med Tandrup hin Side. Den havde 467 1/2 Tl. Høt Bøndergods, som nu er bortsolgt. (Samme.) (18/2 19).

Boddum Bisgaard tilhørte de binglumske Biskopper, men inddroges ved Reformationen under Kronen og bortsolgtes. Den har bl. a. været ejet af Familierne Skeel Thott og Rosenkrands. Gaarden der var omgivet af en smuk Have, Fiskepartier og Kildevæld, blev opbygget 1753 af Commerceraad Sommer af Pommersk Timmer og Murværk. Aar 1800 blev den solgt fra Stamhuset Todtøt hvorunder den hørte. (Samme.) (18/2 19)

Ulstrup nævnes 1451, ydes i 17. Aarh. af Fam. Kaas. Godset solgtes 1804, Gaarden blev tildels udparcellet 1807.

(Danmark. Land og Folk. Bd. 4)
5/6 23.

Raastrup nævnes 1348 bl. Globernes Gods, ydes fra Reformationstiden i 100 Aar af Fam. Skeel, blev 1795 udparcellet, og samtidig solgtes Godset.

(Samme)

Faddersbøl nævnt 1472, yst af Fam. Dan, Skeel og Kaas samt af Legatstifteren Jens Ware c 1760; Godset solgtes 1800 og samtidig blev Gaarden udparcellet.

(Samme)

Fargegaard i 16 Aarh. beboet af Adol.

(Samme)

St. Diermas i 14 Aarh. en betydelig Hovedgaard i nyere Tid en stor Silverggaard tilh. Fam. Korr. Tøfting og Skibsted; ved Gaarden det af Grave omgivne Voldsted Gaardstedsbøl.

(Samme)

Nørhaagaard, i Middelalderen en Hovedg. med yst Birk, senere en Sidsgaard, længe forenet med Faddersbøl.

(Samme)

Hovedgaarden Irüp, der er omgivet af en smuk Have, med en gammel stor Fiskedam, tilhørte i den katolske Tid. Biskopperne af Børglum, og tilfaldt ved Reformationen Kronen. Aar 1556 blev den af Christian d. 3. solgt til Knud Gyldenstjerne til Aagaard. I det følgende Aar gik den ved Arv over til Familien Thott, og ejedes senere af Familien Helverskov. I 1768 blev den solgt for ca. 36,000 Rd. med 239 Td Htk Bøndergods, og 100 Td Tiende Htk.

Terrainet imellem Hørdum By og Irüp, der tidligere har været en sammenhængende Hede, kaldes endnu Hvirvils Hede. Her skal Kong Hvirvil af Thy, der havde sin Bolig paa Gaarden Øland, være begravet efter at være falden i en Sætrafning ved Bisserrup Havn i Sjælland. Hans Gravhøj ses endnu i Nærheden af 2 andre Høje, hvori hans Stalbrodre Bøge og Fanning, der faldt tilligemed ham, skulle være nedlagte. Der fortælles endvidere at Byen Gudnæs i Villenslev Sogn skal have været Hjemstavn for en tredje af hans Stalbrodre. Næssekongen Günholm. Hvirvils Grav skal have været aabnet, og deri fandtes en Megetalürne, den var saa stor at den rummede 250 Potter; den blev efter sigende i lang Tid opbevaret paa Hovedgaarden Irüp. Rimeligvis har den i Oldtiden staaet adskillige Kampe i denne Egn, thi i Ove Sø har man af og til opfisket mange gamle Vaaben, hvoraf en Del opbevares i oldnordisk Museum i København.

Danmark, hist. top. Beskr af L. Both 1872.

(28 Jan 1919)

Tandrup er et gammelt Herresæde der 1391 tilhørte Peder Nielsen, og senere Familierne Høeg, Krabbe, Lykke, og flere. Gaarden var i forrige Aar forenet med Koustrup, og havde sit eget Birkething. Nu ere de brede og dybe Grave fyldte, og Gaarden er helt ombygget i det sidste halve Aarhundrede. (Samme.) 18/19

Rosholm er en gammel Herregaard, der 1348 tilhørte Familien Glob. (Samme.) 18/19

Hindsels.

Hovedgaarden Hindsels tilhørte i Middelalderen Familien Glob, der kom Tratte imellem Ejeren af denne Gaard og den börglumske Biskop Oluf Glob om Rätten til denne Ejendom, og da den første døde, og Enken nægtede at afstaa Gaarden, blev den fradömt hende, og hün selv banlystes. Hün havde paa den Tid en Sön, Jens Glob, i Udlandet; han opsögte hün, og han rejste til Paven og fik Banet hævet. Da han efter at være kommen tilbage, erfarede at Bispen var kommen til Thyholm og vilde overnatte med sit Folge i Kirken, henvendte han sig til sin Svoger, Ridder Oluf Hase, om Hjälp til at overfalde Bispen. Denne, der boede i Salling, mödte ogsaa paa bestemt Tid og Sted, idet han lod Hestene svømme over Oddesünd, hvorved 10 af hans Ryttere dröknede; men da han ved Midnatstid (Jülenat 1210) naaede Kirken, tog Jens Glob imod ham med den Ytring, at nu var han bleven forliget med Bispen. Herover blev Oluf opbragt og vilde angribe sin Svoger, men denne bad ham se indse for i Kirken, hvor han fandt Bispen og hele hans Folge liggende dræbte. Derover kom Hvidbjerg Kirke, som dengang var den eneste paa Thyholm, i Ban, og imidlertid blev GudsTjenesten holdt i et Capel, som man byggede oppe i Hjälpens Bjerge, hvor de Huse der kaldes Capellet eller Capelhüsen (Hörup Sogn) ligge. Efter Reformationen kom Hindsels under Kronen og blev bortforlenet, og senere solgt. Peder Tsager opbyggede Gaarden af Aar og Bindingsværk i Midten af forrige Aarh.

Danmark. En hist-top Beskr af L. Both
1872.

Drum Slot.

Nationalmuseet har for kort Tid siden afdækket Fundamentet af det oldgamle Drum Slot, det har i sin Tid været en befæstet Borg, omgivet af Sø, og med Vindeloer, Blide, og alt hvad der ellers hørte til. Grunden, hvor Borgen har ligget, hører nu til gl. Drumgaard. Flere Steder maatte der graves flere Meter ned, for at faa det gamle Borgfundament afdækket. (Thisted Amts Avis)

Slutgaard 8 Aug 1916

Ved den nordøstlige Ende af den nu under Udborring værende Flade Sø eller Drum Sø ses Tønnen af det oldgamle Drum Slot, der blev nedbrudt af de oprørske Herremænd under Valdemar Atterdag. Herremændene maatte igen for egen Regning opføre Slottet, og udrüste det baade med Vaaben og alt andet Tilbehør. En Tid havde den sidste katolske Biskop over Odense Stift Knud Gyldenstjerne det i Forøning. Ved Enevoldsmagtens Indførelse blev Gaard og Gods solgt, og Lenet forandret til Drum Amt. Aar 1738 kom Gaarden til Oberst Moldrup, Ejer af Stamhuset Vestervig Kloster. Han nedbrød det gamle Slot, og opførte 1748 istedet den nuværende Drumgaard, hvor han ogsaa anlagde en stor og smuk Have. 1761 indlemmedes Gaarden i Stamhuset. Senere er dette ifølge Bevilling af 1798, erstattet med en Fidejommiskapital, og Gaarden solgt.

Danmark: hist top Beskr. af L. Roth, 1872.

(28/1919)

St Tøgers Kilde i Vestervig.

St Tøger og Vestervig Kloster.

I Vestervig havde Præsten Tøger prædiket Troen og övet megen Virkning; Sagnet fortæller, at han byggede sig en Kirke af „Kviste og Straa og Ris.“ Efter Tøgers Død, viste der sig Lys over hans Grav, og han blev erkendt at være en sand Helgen. Hans Ben blev optaget og skrinlagt. Vestervig blev et religiöst Centrum; der opstod et Kloster af Augustinernes Orden, hvis prægtige Kirke endnu staar. Desuden byggedes en Sognakirke til St Tøgers Ære. Her siges ogsaa senere talrige Mirakler at være sket. Det var derfor intet Under, at man valgte Vestervig til Biskoppernes Sæde, skönt det jo lå ude i en Ødkant af Stiftet. Den allerførste Biskop nåede dog aldrig hertil, han døde paa Rejsen fra Ordinationen i Bremen. Den næste, Alrik, tog Ophold i Vestervig, og her sad Vendsyssel Stifts Biskopper i henved 100 Aar. Blandt dem var Ketil, der faldt i Slaget ved Fodevig. Henved Midten af det 12 Aarh, fik Stiftet et nyt kirkeligt Centrum, og fik sit Hovedsæde i det anseelige og storslaaede Børglum Kloster i Vendsyssel. Dette Kloster overfløjede Vestervig, og Biskopper flyttede hertil. Der var voldsomme Mænd blandt Biskopperne: Biskop Efav (senere almindeligvis kaldet Oluf Glob) der tilsidst blev dræbt af sin Fænde Jens Glob i Hvidbjerg Kirke i Thy julenat 1260.

Cand. jur. © Hegermann Lindenerone i
Thisted Amts Tidende 19 Nov 1915.
Afskrevet af AC Svalgaard 14 Sept 1916.

Forskellige Noter om Vestervig Kloster.

„I Thy lod Bonden Oluf Duus, Vestervig Kloster gaa op i ~~et~~ Luer c 1529.

Oluf Duus blev 1537 af Retteetinget paa Vestervig Kloster dømt til at have forbrudt Gods og Liv, „for hvad han havde gjort imod Kongen og sit rette Fædrenerige, som en ædeløs, fortvivlet Skalk og Forrædder.“

Den 24 September 1524, druknede Hans Mule udenfor Vestervig.

„F Barfod, Danmarks Hist.“
Afskrevet af AC Svalgaard d 16 Sept 1916

„Thiset, har påvist at Niels Ebbesens Slægt i lange Tider stod i nært Forhold til Vestervig Kirke i hvilken flere af dem bleve jordede. Man mener derfor ogsaa at det gamle Sogn har ret som Løder Niels Ebbesen selv være jordet der.

„At Niels Ebbesen blev jordet i Vestervig Kirke, er kun en løs Snak!“

F Barfod. Danmarks Hist.

Vestervig har sin Oprindelse fra Augustinerklosteret Vestervig. En Mand ved Navn Tøger eller Teocarius fra Thüringen var rejst til England, og derfra blev han kaldt til Norge, hvor han blev Capellan hos Oluf den Hellige. Efter denne Konges Død (1030) kom han til Thy, hvor han omvendte mange til Kristendommen. Han havde bygget sig en lille Kirke i Vestervig, først af Ris, senere af Sten, kaldet St. Tøgers Kirke. Den stod ca. 500 Skridt Nordvest for den nuv. Kirke, hvor dens Tømt ses endnu. Hans Eftermand Ulfrie saa Lys brænde paa hans Grav, og som Folge deraf, fik han ifølge Indstilling Paven Brev paa, at han maatte optage Thøgers Beu og skrinlægge dem. Biskop Alfrie af Vendsyssel gjorde Indsigelse derimod, men Ulfrie satte dog Bevning: sit Navn, men et Mirakkel overbeviste Biskoppen om Thøgers Hellighed, og saa blev han endelig anerkenderet af Paven, saa han blev en autoriseret Skytshelgen. I Randrup By ved Stranden var en Kilde, hvor Thøgen i sin Tid hentede Vand, den blev en Lægedomskilde, St. Thøgers Kilde kaldet, hvortil man valfartede, og ved en Ladegaard der i Byen blev oprejst et Kors, St. Thøgers Minde, som stod der indtil i forrige Aarh. I 1110 blev der bygget et Kloster i Nærheden af St. Thøgers Kirke, og herhid blev St. Thøgers Bevninger flyttede Aar 1197. Klosteret blev af Almuen kaldet Vestervig Kloster fordi det laa ved den vestlige Vig af Limfjorden. Ved Reformationen gik Vestervig Kloster over til Kronen. Ved Souverainitetens Indførelse blev Lehnstet forandret til Vestervig Amt, og kort efter bleve baade Klosteret og Godset solgte. Ved denne Lejlighed bleve de gamle Klostermure nedbrudte, og en ny Gaard opført. Aar 1703 afbrændte Vestervig Kloster, hvorved Arkivet, der indeholdt de Dokumenter, som ikke allerede vare gaaede tabt ved Reformationen fortares, ligesom ogsaa Kirken ved samme Lejlighed tog betydelig Skade, og mistede mange af sine Sjældenheder. Gaarden blev snart opført igen, men 1732 blev den ombygget i en skønnere og større Stil. Aaret i forvejen var Vestervig bleven oprettet til et Stamhus for den nye Adelslægt Møldrup, 1761 blev Ørtinggaard indlemmet deri, men allerede 1798 solgtes Stamhuset, og substitueredes med en Fideikommiskapital. Nu er Godset borte solgt, Hovedgaarden nedbrudt og Jorderne delte imellem Gaardene Vestervig Overgaard og Nedergaard. Udenfor den nordre Kirkegaard paa Vestervig Kirkegaard ses den saa kaldte Liden Kirstens Grav, der dækkes af en lang Kampesten, med to udhængne Kors og en alæselig Inscription. Sagnet fortæller at her hviler Valde, mor den Førstes Søster, Liden Kirsten, og hendes Elskede, Prins Bærns, Kongens Fætter. Da Kongen formodede

Liden Kirstens Grav paa
Vestervig Kirkegaard

Paa Vestervig Kirkegaard ligger, et Par Alen fra Kirkens nordvestlige Hjørne, Liden Kirstens og Prins Børns Grav. De nyeste Undersøgelser har bragt det til en høj Grad af Sandsynlighed, at man her virkelig har deres Grav for sig. Stedet er markeret med en aldgammel Sten, der er 5 Alen 10 Tom, lang og 19 Tom bred. Den bærer paa Overfladen to i Relief udarbejdede og over hinanden stillede Stave, som foroven ender i Kors og forneden hviler paa halvrunde Fodstykker. Længs Overfladens fire Sider løber et $3\frac{1}{2}$ Tm. bredt Bånd, der oprindeligt har været forsynet med en latinsk Indskrift. Af denne kan kun nu læses enkelte Ord, der er lydet saaledes: Denne Grav indeholder to Lig af forskellige Køn, men begge af høj Byrd, en Broder tilligemed en Søster af de danske Kongers Slægt." I Betegnelsen Broder og Søster kunde der ligge en hensynsfuld Tavshed og en indirekte Angivelse af den Broder, for hvilken de blev straffede. Ved Udgravningen stødte man paa to i Forlængelse af hinanden liggende aflange Grave med Dæksten og raa tilhugne Kampesten paa Siderne; til Hovedet var der i hver Grav dannet en særegen, smalt Plads. Man fandt to Skelletter i Gravene, et kvindeligt og et mandligt, der ikke viste Spor af Ligdragt eller Indhylning. Det kvindelige Skelet var af en ung fuldvoksen Kvinde med meget smuk Hovedform, smalt Ansigt og høj Pande, det mandlige var af en Mand i den kraftigste Alder; Hovedets Form var bredere, Panden lavere, alle Knoget stærke. Forskellige Forstyrrelser viste, at Gravene havde været aabnede tidligere, hvilket ogsaa stemmer med de Beretninger, man har om „Liden Kirstens Grav“.

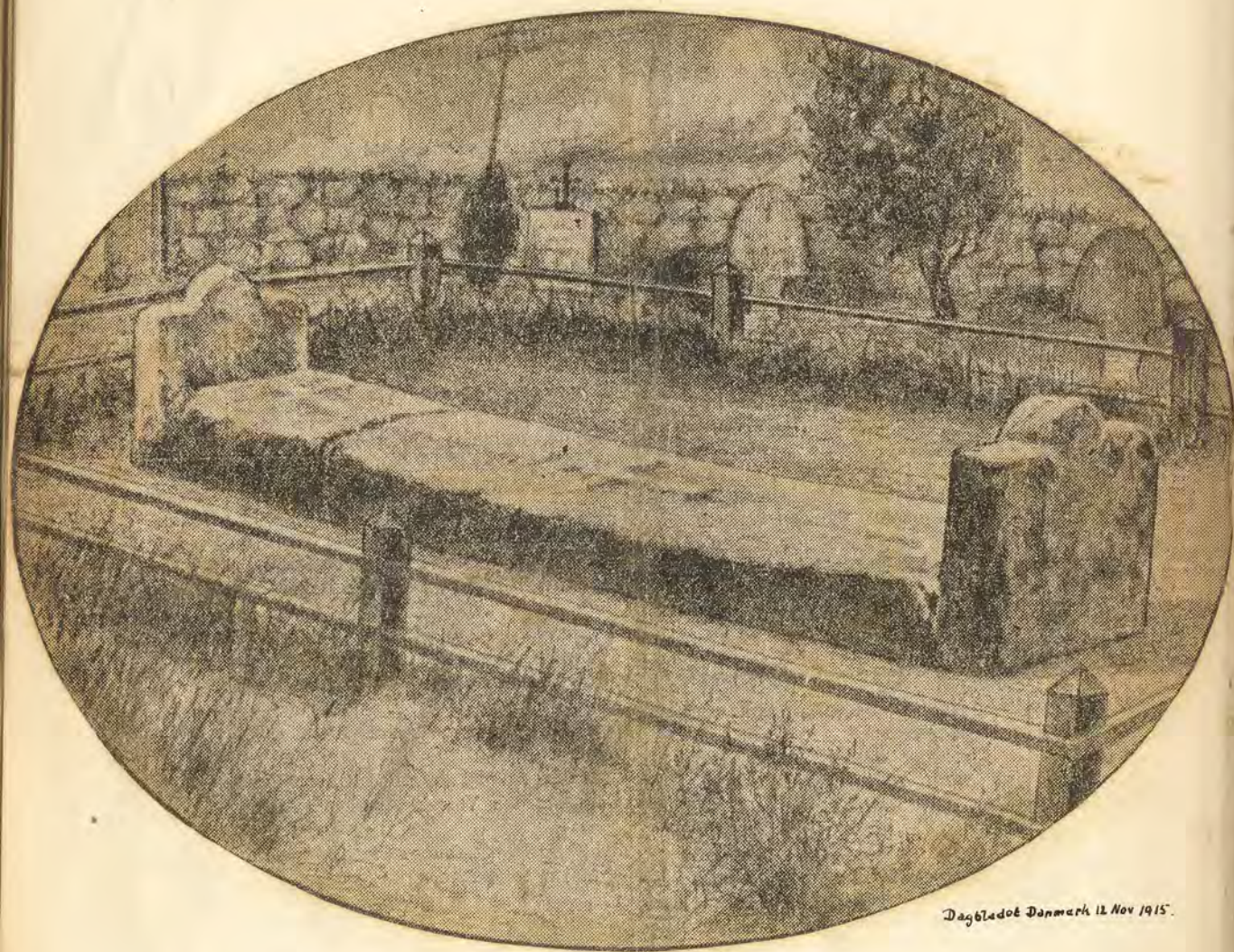
Dagbladet „Dahmark“ for 12. Nov 1915

Aftrykt af „DeSvalgaard“ 15 Okt 1917

* at Kirsten var svanger indbød han hende til et Gæstebud, hvor hun blev dømt til døden. Prins Børns blev derfor halsfuld paa Kongen, og lagde Raad opimod ham; men han blev grebet og blindet, hvorefter han blev holdt fængslet først paa Søborg Slot siden i Vestervig Kloster i Nærheden af den Elskedes Grav. Han opnaaede for sin Dod kun den Naade, at faa Løfte om at hvile hos sin Elskede i Graven. Aar 1610 lod Lensmanden paa Vestervig, Jørgen Lunge Graven aabne, og fandt da deri tvende Rum, og et hensmældnet Skelet i hvert.

En udevendig i Kirkelaarnet indmuret jirkaftet Kampesten, som er inddelt i fire Felter med et Menneskeho- ved i hvert de to øverste med et gredende Udtryk i Ansigtet de to nederste med udhangende Tungen kaldes Vestervigs Jærtean og skal efter Sagnet være sat over to Sidskender en Munk og en Nonne der

„Liden Kirstens og Prins Børns Grav paa Vestervig Kirkegaard.

Dagbladet Danmark 12. Nov. 1915.

Vestervig Kloster.

Vestervig Klosterbygninger have itviesomt udgjort 3 sammenhængende Fløje, der mod Nord sluttede sig til Klosterbygningerne (saa altsaa har været den 4 Fløj) Disse 3 Fløje nedbrødes af Irgens, der paa Fundamenterne opførte en smuk, trefløjet 2 Høkværk høj Bygning i italiensk Stil. (et Maleri fandtes for paa Gaarden Røjstør.) Denne Bygning nedbrændte 1703. (Klosterets Arkiv brændte.) P. Møllerup opførte et taveligere Fløj, der stod til 1737. Paa de gamle Fundamenter opførte Jens Møllerup en ny pragtfuld Hovedbygning 1732-33. (den var 100 Al. lang, og to Etager høj, foruden Kælderen.) Til huseken han 1752 en to Høkv. høj Bygning „Stenkøset“.

(Til denne Bygning henflyttedes de sidste 4 Fod høje Mure af St. Trøgers Kirke.) Disse Bygninger nedbrødes 1839-40. 1840 opføres de nuværende Hovedbygninger paa Over- og Neder-gaard.

Trap.

Et Stykke forhen iimatrikuleret Jord, "Fromskirkegaard"
kaldet i Skinnerups Sogn, nu under Matr. No. 17.

Thisted Amts Avis d 29 Marts
1878

